

ביטחון תחילה

משנים את כללי המשחק

מתווה לשיפור מצבה הביטחוני-מדיני של ישראל

”

תוכנית הפעולה המוצגת במסמך זה, מתווה דרך ליציאה מהמבוי הסתום בו נמצאת ישראל ולשיפור במצבה הביטחוני-מדיני.

רק פעולה משולבת - ביטחונית, אזרחית-כלכלית ומדינית, בגדה המערבית, בירושלים ובעזה - יכולה להביא לשיפור משמעותי ובר-קיימא בביטחון ישראל, ולכן יש לאמץ במקשה אחת.

התוכנית משלבת בין הצורך בהגברת הביטחון האישי והלאומי, הכורח בהיפרדות מהפלסטינים, ככל שניתן בעת הזאת, והצורך בהמשך שליטה ביטחונית מלאה בגדה המערבית. זאת, תוך שמירה על התנאים שיאפשרו בבוא העת מו"מ להסדר קבע עם הפלסטינים, על בסיס 'שתי מדינות לשני עמים', ושיפור במעמדה האזורי והבינלאומי של ישראל.

התוכנית נשענת על תפיסת ביטחון המשלבת עוצמה צבאית, הבנה של מגבלות הכוח והצרכים הכלכליים-חברתיים של כל האוכלוסיות, יחד עם הסרת העמימות והכרזה על מדיניות ברורה באשר לעתיד הסכסוך עם הפלסטינים ופתרונו.

“

תוכן עניינים

6. עיקרי הדברים

8. פתח דבר

אימוץ מיידית של המתווה יקנה לישראל יתרונות מידיים בזירה הבינלאומית

10. יעדים לאומיים לישראל

כל עוד לא תגדיר את יעדיה, תמשיך ישראל להיגרר אחר הקיצונים משני הצדדים

12. מדיניות ברורה ויזומה עצמאית

עוצמתה של ישראל מאפשרת לה לקבוע את עתידה בכוחות עצמה

14. 'ביטחון תחילה'. משנים את כללי המשחק

מטרות התוכנית

15. הגדה המערבית

עובדות ומספרים | רוב פלסטיני מובהק ורמת חיכוך גבוהה

16. תוכנית הגדה המערבית

16. מהלכים ביטחוניים

השלמת 'גדר הביטחון' | המשך שליטת צה"ל בגדה המערבית | מאבק בתופעת השב"חים

19. מהלכים אזרחיים-כלכליים

21. חופש בחירה וסיוע למתיישבים להעתיק את מקום מגוריהם

21. הסרת העמימות סביב כוונות ישראל באשר לעתיד השטחים

22. יתרונות המהלכים המשולבים

23. לא עוד נסיגה חד צדדית

24----- **ירושלים**

פצצה מתקתקת או פתח של תקווה | סיפוח חפוז ומיותר
להגביר את הביטחון האישי ולצמצם פערים | ירושלים המאוחדת - הרצוי והמצוי
ממשלת ישראל מכירה בקשר שבין הזנחה ועוני לבין אלימות

27----- **תוכנית ירושלים**

27----- מהלכים ביטחוניים
28----- מהלכים אזרחיים-כלכליים
29----- מעמד הפלסטינים תושבי העיר
29----- הסרת העמימות סביב כוונות ישראל באשר לעתיד 'מזרח ירושלים'
30----- פתח של תקווה

31----- **עזה**

אסון הומניטרי לפתחה של ישראל | מצוקה שגורמת להסלמה
פצצה מתקתקת | היבטים פוליטיים | עמדת מערכת הביטחון

34----- **תוכנית עזה**

34----- מהלכים אזרחיים-כלכליים
36----- נמל ימי בעזה
36----- הצהרה מדינית של ישראל

37-52----- **מכות**

38----- אזורי השליטה בגדה המערבית
40----- היעדר רציפות טריטוריאלית בין היישובים הפלסטינים
42----- גדר הביטחון
44----- ההתיישבות בגדה המערבית
46----- פרצת גוש עציון
48----- פרצות דרום הר חברון
50----- פרצת מעלה אדומים
52----- ירושלים - 'מנהלת גג' עירונית לשכונות הפלסטיניות

עיקרי הדברים

מתווה לשיפור מצבה הביטחוני-מדיני של ישראל

עקרונות התוכנית

- יוזמה ביטחונית-מדינית ישראלית עצמאית.
- המשך שליטה של צה"ל בגדה המערבית עד להסדר קבע.
- נקיטת צעדים עצמאיים, ללא תלות בקיומו או אי קיומו של 'פרטנר'.
- יצירת מציאות של היפרדות מהפלסטינים – חיים זה לצד זה ולא זה בתוך זה – עבור 98.5% מאזרחי ישראל.
- הסרת העמימות המדינית, תוך הצגת תנאים מתוך עמדת כוח, בהירות ונחישות באשר לעמדות ישראל בעניין פתרון הסכסוך ('שתי מדינות לשני עמים') ועתיד הגדה המערבית.
- מתן מענה רב-תחומי ומשולב לאיומים – מהלכים ביטחוניים, מדיניים ואזרחיים-כלכליים בגדה המערבית, בירושלים ובעזה.

מטרות התוכנית

- לחזק את ביטחון תושבי ישראל ולמנוע הידרדרות ביטחונית נוספת.
- לשמר תנאים להסדר קבע עתידי עם הפלסטינים.
- להגביר את הסיכוי להסדרים מדיניים-ביטחוניים עם מדינות האזור הרלוונטיות.
- לשדרג את מעמדה הבינלאומי של ישראל.

יוזמה ישראלית עצמאית משולבת

- יוזמה ביטחונית-מדינית ישראלית עצמאית, ללא תלות בקיומו של 'פרטנר'.
- שילוב של מהלכים ביטחוניים, הצהרות מדיניות וצעדים אזרחיים-כלכליים.
- יישום משולב בגדה המערבית, בירושלים וברצועת עזה.

בתחום הביטחוני

- השלמת בניית 'גדר הביטחון' בגדה המערבית והחלת משטר גבול קפדני לאורכה.

- המשך שליטה ביטחונית מלאה של צה"ל בגדה המערבית עד להשגת הסדר קבע.
- צמצום החיכוך בין האוכלוסיות הישראלית והפלסטינית בגדה המערבית.
- עקירת תופעת השוהים הבלתי חוקיים (שב"חים) ומניעת חדירתם לישראל.
- השלטת חוק וסדר בשכונות הפלסטיניות ב'מזרח ירושלים', החרמת נשק לא חוקי וחיסול קיני טרור.

בתחום המדיני

- הצהרה כוללת של ישראל:
  1. על קבלה עקרונית של יוזמת השלום הערבית כבסיס למשא ומתן, עם ההתאמות הנדרשות כתוצאה מהצרכים הביטחוניים והדמוגרפיים של מדינת ישראל.
  2. על מחויבותה לפתרון הסכסוך במו"מ להסדר קבע על בסיס 'שתי מדינות לשני עמים'.
  3. על כי אין לה תביעות ריבוניות לשטחים שממזרח ל'גדר הביטחון' בגדה המערבית וכי היא תוסיף להחזיק בהם למשמרת עד ליישום הסדרי ביטחון חלופיים במסגרת הסכם עתידי עם הפלסטינים.
  4. על נכונותה להכיר בשכונות ובכפרים הפלסטיניים בירושלים כחלק מהמדינה הפלסטינית, לכשתוקם, במסגרת הסכם עתידי.
  5. על הקפאת הקמתם של יישובים ישראלים חדשים, הרחבתם של יישובים קיימים ופיתוח תשתיות ממזרח ל'גדר הביטחון'.
  6. על מחויבותה לשמירה קפדנית על הסטטוס-קוו בהר הבית ובמקומות הקדושים האחרים.

בתחום האזרחי-כלכלי

- גדה מערבית: מגוון צעדים לשיפור רווחתם של הפלסטינים ולחיזוק הרשות הפלסטינית.
- ירושלים: הקמת 'מנהלת גג' לשכונות ולכפרים הפלסטינים והפקדתה על תוכנית שיקום ופיתוח נרחבת; יישום קפדני של הסטטוס-קוו על הר הבית.
- עזה: מגוון צעדים שמיועדים למנוע את קריסתה של הפסקת האש, לבלימת המשבר ההומניטרי ולשיקום כלכלי.
- המתיישבים הישראלים: חקיקת חוק "קליטה", פינוי מרצון ופיצוי "עבור המתיישבים שממזרח ל'גדר הביטחון' בגדה המערבית, המעוניינים להעתיק את מגוריהם מערבית לגדר או אל תחומי ה'קו הירוק'.

פתח דבר

אימוץ התוכנית, על כל מרכיביה, על ידי הממשלה, יתרום להרגעת השטח ויקנה לישראל יתרונות בזירות המקומית, האזורית והבינלאומית

הגלים החוזרים ונשנים של הטרור הפלסטיני, בעיקר על רקע הקיפאון המדיני, חושפים את כישלונה המתמשך של ישראל למגר את הטרור ולהבטיח את שלום תושביה וביטחונם, הן בתחומי ה'קו הירוק' והן בתחומי הגדה המערבית. שלומם של התושבים הוא נדבך מרכזי בביטחון הלאומי. לפיכך, על ישראל לנקוט לאלתר יוזמה משולבת ביטחונית-מדינית-אזרחית, במטרה להבטיחו.

תנועת 'מפקדים למען ביטחון ישראל', מציעה בתוכנית זו מתווה ליציאה מהמבוי הסתום, להרגעת השטח ולשיפור מצבה הביטחוני והמדיני של מדינת ישראל. חברי התנועה, יוצאי זרועות צה"ל, השב"כ, המוסד והמשטרה, אשר מחויבותם היחידה היא לביטחון העם והמדינה, תרמו מניסיונם הביטחוני המגוון ושקדו חודשים ארוכים על ניתוחי עומק והערכות מצב בדרך לגיבוש המתווה.

המתווה המוצג במסמך זה משלב בין הצורך בהגברת **הביטחון האישי** והלאומי באמצעות **היפרדות מהפלסטינים** (ככל שניתן בעת הזאת), לבין ההכרח **בקיום שליטה ישראלית ביטחונית** מלאה בגדה המערבית עד להשגתו של הסדר קבע, ושימור התנאים אשר יאפשרו הסכם עם הפלסטינים בעתיד.

המתווה נשען על הנחות יסוד, לפיהן:

1. אין כיום היתכנות להסדר קבע במסגרתו תוקם מדינה פלסטינית מפורזת לצד מדינת ישראל על בסיס 'שתי מדינות לשני עמים'.

2. לא ניתן להדביר את הטרור באמצעות הכוח בלבד. הטענה לפיה מקור הטרור בהסתה בלבד אינה נכונה. הטרור ניזון משורשים לאומיים, דתיים וחברתיים המועצמים על ידי תחושת הייאוש של האוכלוסייה הפלסטינית.

3. **אשליית הסטטוס קוו.** המשך הקיפאון המדיני יוביל לסבבי אלימות נוספים, להידרדרות ביטחונית ומדינית, ולמצב בו פתרון 'שתי מדינות לשני עמים' לא יהיה בר יישוב.

4. **המציאות בשטחי הגדמ"ע מחייבת המשך הפריסה הביטחונית של צה"ל, עד יישום סידורי הביטחון במסגרת הסדר קבע.**

5. **ישראל חזקה דיה ועל כן יכולה וחייבת לצאת ביוזמה עצמאית שתכליתה שינוי משמעותי במצב בשטח ושיפור מעמדה בזירה האזורית והבינלאומית.**

לכן, לצד פירוט המהלכים הביטחוניים הנדרשים, מוצגים צעדים משלימים מדיניים וכלכליים, תוך התייחסות בו-זמנית לגדה המערבית, לירושלים ולרצועת עזה.

לתפיסתם של חברי התנועה, לא ניתן לשנות את המציאות כהרף עין. רק פעולה רב-תחומית משולבת – ביטחונית, מדינית ואזרחית-כלכלית – בגדה המערבית, בירושלים ובעזה, יכולה להביא לשיפור משמעותי ובר-קיימא בביטחון בישראל. פעולות בודדות באחד התחומים בלבד, או בגזרה זו או אחרת בלבד, אינן מספיקות כדי להתמודד עם הבעיה המורכבת מולה ניצבת מדינת ישראל. במקרה הטוב, הן יכולות להשפיע לטווח קצר או לא להשפיע כלל, ובמקרה הרע, הן עלולות ליצור בעיות ואיזמים נוספים על ישראל.

כוחו של המתווה המשולב טמון במהלכים בני יישוב, היכולים לגרום לשינוי מגמה משמעותי, מבלי להתפלפל בשאלה האם יש או אין כיום 'פרטנר' למשא ומתן. זאת, תוך שימור תנאים בשטח שיאפשרו בבוא העת קיומו של מו"מ על הסדר קבע עם הפלסטינים, כאשר יבשילו התנאים לכך.

התנועה מאוחדת בהערכה כי אם הממשלה תאמץ לאלתר את המתווה **על כל מרכיביו**, הדבר יתרום להרגעת השטח ויקנה לישראל יתרונות בזירות המקומית, האזורית והבינלאומית.

לפיכך, התנועה מבקשת להביא את המתווה **לעיונם של מקבלי ההחלטות בישראל, להעלותו לדיון ציבורי ולקדמו ככל שניתן.**

יעדים לאומיים

ישראל חזקה ובעלת יכולות, אבל כל עוד לא תגדיר את יעדיה באופן ברור היא תמשיך להיגרר אחר יוזמותיהם של הפלסטינים וגורמים בינלאומיים ואחר הקיצונים משני הצדדים

מיום הקמתה, ניצבה ישראל בפני איומים קיומיים חיצוניים. בעבר ידעה המדינה לתת להם מענה צבאי, אך גם מענה מדיני הולם. כיום, ניצב לפתחה של ישראל איום קיומי פנימי שאין לו מענה צבאי: אובדן צביונה כמדינתו הדמוקרטית של העם היהודי.¹ התנאי לשימור זהותה של המדינה הוא בהבטחת רוב יהודי בתוך גבולות מוכרים ומוסכמים.

התמודדות עם סכנות אלה ועם איומים ביטחוניים אחרים, מחייבת קידום של ארבעה יעדים לאומיים, שמימושם הוא תנאי לצביונה הלאומי, לצמיחה ולרווחה כלכלית, וללכידות חברתית:

1. שיפור משמעותי ברמת הביטחון האישי של תושבי המדינה, גם במציאות בה הטרור אינו תופעה חולפת.
2. נרמול היחסים עם מדינות ערב הפרגמטיות והשתלבות בהסדרי ביטחון אזוריים. מיצוי הזדמנויות לשיתופי פעולה ביטחוניים, מדיניים וכלכליים באזור יסייע בהתמודדות עם איומים משותפים, ויביא רווחה למדינות השותפות.
3. שיפור מעמדה של ישראל בזירה הבינלאומית כמרכיב מרכזי בחוסנה הביטחוני, המדיני, הכלכלי והחברתי.
4. סיום הסכסוך עם הפלסטינים בדרכי שלום כיעד ארוך טווח, באמצעות מו"מ על הסדר קבע בחסות ערביות בינלאומיות, אשר יבטיחו הסדרי ביטחון מוצקים ובני קיימא, הכרה הדדית וגבולות מוכרים.

גם אם עוד לא בשלו התנאים למו"מ עם הפלסטינים על הסדר קבע, וגם אם עוד ארוכה הדרך לנרמול היחסים עם מדינות ערב, השאיפה להשגת היעדים האלה חייבת לעמוד בראש סדרי העדיפויות של מדינת ישראל, להתוות את מדיניותה ולהכתיב את צעדיה.

אסור שהקשיים בדרך להשגת היעדים הלאומיים ישמשו עילה להשלמה עם הטרור והבידוד המדיני, ולקבלתם כחלק בלתי נמנע מחיי היומיום של תושבי ישראל. דווקא לנוכח הקשיים הללו, **חובה על ישראל לרכז מאמץ, לשנות תפיסה וליזום תוכנית ביניים עצמאית, בלתי תלויה בצד שני, המכילה יוזמות ביטחוניות-מדיניות יצירתיות שיתוו אופק מדיני ואפשרויות חדשות.**

תוכנית הפעולה המוצגת במסמך זה, מתווה דרך ליציאה מהמבוי הסתום בו נמצאת ישראל ולשיפור במצבה הביטחוני-מדיני. התוכנית משלבת בין **הצורך בהגברת הביטחון האישי והלאומי, באמצעות היפרדות מהפלסטינים, ככל שניתן בעת הזאת, לבין הצורך בהמשך שליטה ביטחונית מלאה של צה"ל בגדה המערבית.** זאת, תוך **שמירה על התנאים שיאפשרו בבוא העת מו"מ על הסדר קבע עם הפלסטינים, על בסיס 'שתי מדינות לשני עמים'.**

יישום קפדני של התוכנית, לא רק שיביא לשיפור בביטחון האישי של תושבי המדינה וישפר את מעמדה הבינלאומי והאזורי של ישראל עוד לפני שיושג הסדר קבע עם הפלסטינים – אלא אף יתרום לקידומו של הסדר כזה, שישים קץ לסכסוך.

---

1. על פי נתונים שפרסם הדמוגרף פרופ' סרג'יו דה-להפרגולה, אשר שימש כיועץ לממשלות ישראל בעניין זה. שיעור האוכלוסייה היהודית במדינת ישראל עומד נכון ל-2114 על 76.7%. ואולם, בשטח שבין הים לירדן, שיעור האוכלוסייה היהודית הוא 52% בלבד. זאת ועוד, הוא נמצא בירידה מתמדת לעומת שיעור האוכלוסייה הערבית (הפלסטינים וערביי ישראל). המשך המגמות הדמוגרפיות הקיימות יוביל ליצירת רוב ערבי של ממש תוך שנים בודדות.

מדיניות ברורה ויוזמה עצמאית

עוצמתה של ישראל מאפשרת לה
לקבוע את עתידה בכוחות עצמה

הסכסוך עם הפלסטינים מכתוב את סדר היום הלאומי של ישראל. הטרור פוגע בתחושת הביטחון של תושבי המדינה ומערער את מרקם היחסים העדין עם אזרחיה הערבים. הסכסוך מפלג את החברה הישראלית ופוגע בכלכלת המדינה, ברווחת תושביה ובמערכת היחסים שלה עם הקהילה הבינלאומית.

מבלי להפחית מאחריות המעורבים והתומכים בטרור הפלסטיני, חלק ניכר מהבעיה הוא תולדה של שליטה ישראלית על יותר משני מיליון פלסטינים, שתוצאותיה הינן: השפלה, עוני משווע, ייאוש והיעדר תקווה לעתיד טוב יותר. אלה רק הולכים ומעמיקים ככל שנוקף הזמן, ומנוצלים על ידי גורמים קיצוניים בזירה ומחוצה לה, המלבים את האש בהסתה לאלימות.

הזמן פועל לרעת ישראל. לפי שעה, ההסכמים ושיתוף הפעולה הביטחוני עם הרשות הפלסטינית עדיין משרתים את האינטרסים של שני הצדדים ולכן הם נשמרים. אולם, מצב זה עלול להשתנות בשל גל אלימות גובר ואיבוד שליטה, דעיכת המוטיבציה של כוחות הביטחון הפלסטינים או מימוש איומי אבו מאזן 'להחזיר את המפתחות' לישראל ולהביא לפירוק הרשות הפלסטינית. התפתחות כזו עלולה לחייב את ישראל להשתלט מחדש ובאופן מלא על שטחי A ועל שטחי B (ראו: מפת אזורי השליטה בגדה המערבית - עמ' 38). להידרדרות שכזו עלולות להיות השלכות מדיניות, צבאיות וכלכליות חמורות.

מדיניות 'ניהול הסכסוך' התבררה כאשליה מסוכנת מבחינת ישראל. בפועל, אין סטטוס קוו והמצב הולך ומידרדר. כדי להחזיר ביטחון יחסי ולבלום המשך הידרדרות צפויה, יש צורך לשנות את כללי המשחק באופן מיידי.

מדינת ישראל צריכה לאמץ מדיניות ברורה, המבוססת על תנאי הזירה, על ראייה ארוכת טווח ועל הסרת העמימות בשאלת עתיד שטחי הגדה המערבית שבשליטתה. ישראל חייבת להחליט האם היא מעוניינת לספח את השטחים או להחזיק בהם עד להסדר קבע עם הפלסטינים, שיבטיח לה ביטחון.

בהקשר זה, נדרשת גם מדיניות ברורה ויציבה באשר ליחסי הגומלין עם הרשות הפלסטינית: האם לתרום להחלשתה (דבר שעלול להסתיים בקריסתה, בהיווצרות ואקום שלטוני וכאוס פוליטי-ביטחוני חמור ובעלייתם של גורמים קיצונים יותר) או לסייע בחיזוק מעמדה, יציבותה ויכולת המשילות שלה.

עוצמתה של מדינת ישראל מאפשרת לה לקבוע את עתידה בכוחות עצמה. הגיעה העת ליזום ולהפסיק להיגרר אחר אירועים ויזמות של הפלסטינים וגורמים בינלאומיים וגחמות של קיצונים משני הצדדים.

ביטחון תחילה

משנים את כללי המשחק

תפיסת ביטחון המשלבת עוצמה צבאית, הבנת מגבלות הכוח, התחשבות בצרכים הכלכליים-חברתיים של כל האוכלוסיות ומדיניות ברורה באשר לעתיד הסכסוך עם הפלסטינים ופתרונו

לא ניתן למגר את הטרור באמצעים ביטחוניים בלבד – יהיו נחושים ומקיפים ככל שיהיו; ובוודאי שלא ניתן לשמר את התנאים ליישוב הסכסוך בעתיד ללא מהלכים מדיניים. ישראל יצאה לשלוש מערכות צבאיות ברצועת עזה ולא הכריעה את טרור החמאס. עשרות שנים נלחמת ישראל בגלי טרור בגדה המערבית, מפעילה את כל שיטות הלחימה – וגלי הטרור אולי משתנים במאפייניהם, אך שבים כל פעם מחדש. לפיכך, נדרש מהלך ביטחוני-מדיני עצמאי של ישראל, שאינו תלוי בשאלה האם יש 'פרטנר' אם לאו. יש ליזום ולבצע את המהלך תוך המשך שליטה מלאה של צה"ל בשטח והסרת העמימות באשר למחויבותה של ישראל לעתיד שטחי הגדה המערבית. כך ניתן לרסן את הטרור מצד אחד, ומצד שני להגביר את הסיכוי ליצירת אופק מדיני חדש ותקווה לעתיד טוב יותר לשני הצדדים.

מטרות התוכנית

1. לשפר את ביטחונם האישי של תושבי ישראל ולמנוע הידרדרות ביטחונית נוספת.
2. לשמור על התנאים שיאפשרו הסדר קבע עתידי עם הפלסטינים על בסיס העיקרון של 'שתי מדינות לשני עמים'.
3. להגביר את הסיכוי להסדרים מדיניים-ביטחוניים עם מדינות האזור.
4. לשדרג את מעמדה הבינלאומי של ישראל.

הגדה המערבית

גיבוש פתרון ישים לשאלת הגדה המערבית, מחייב הכרה במורכבות המציאות בשטח, בעובדות ובמספרים. בעוד ההתיישבות הישראלית מרוכזת בעיקר בגושי ההתיישבות הגדולים הסמוכים ל'קו הירוק', ושמרביתם נמצאים כבר ממערב לתוואי 'גדר הביטחון', הרי שעיקר החיכוך בין האוכלוסייה הישראלית לפלסטינית מתרחש בעומק השטח, במרחבים שבהם הצפיפות הפלסטינית רבה והנוכחות הישראלית דלילה.

עובדות ומספרים

ההתיישבות הישראלית מעבר ל'קו הירוק', מונה כ-570 אלף נפש. כ-460 אלף מתוכם (כ-80%) גרים ב'מזרח ירושלים', ביישובים הצמודים ל'קו הירוק' ובגושי ההתיישבות הגדולים. 110 אלף הנותרים (כ-20%), גרים ביישובי גב ההר, מתוכם מיעוט בבקעת הירדן:

- **בשכונות היהודיות ב'מזרח ירושלים'**, השייכות לתחום המוניציפאלי של העיר, מתגוררים כ-200 אלף נפש, המהווים 35% מהישראלים הגרים מעבר ל'קו הירוק'.
- **בגושי ההתיישבות הגדולים וביישובים הצמודים ל'קו הירוק'** מתגוררים כ-260 אלף נפש, המהווים קרוב ל-46% מהישראלים הגרים מעבר ל'קו הירוק'.
- **ביישובי בקעת הירדן** מתגוררים כ-6,500 נפש, המהווים כ-1% (אחוז אחד) מהישראלים הגרים מעבר ל'קו הירוק'.
- **ביישובי גב ההר** וביישובים קטנים ומבודדים אחרים מתגוררים כ-103 אלף נפש, המהווים כ-18% מהישראלים הגרים מעבר ל'קו הירוק'.

רוב פלסטיני מובהק ורמת חיכוך גבוהה בין האוכלוסיות - עימותים, אלימות וטרור

בשטחי הגדה המערבית שמזרחית ל'קו הירוק', קיים רוב פלסטיני מובהק, של כ-2.6 מיליון פלסטינים מול כ-570 אלף ישראלים. ממזרח לתוואי 'גדר הביטחון', גדול הפער עוד יותר. בסך הכל מתגוררים באזורים אלה כ-110 אלף ישראלים המהווים, כ-4.2% מכלל התושבים.

תוכנית הגדה המערבית

מהלכים מושכלים, רב-תחומיים ומשולבים,
שאינם מבוססים רק על השימוש בכוח

מטרות תוכנית הגדה המערבית

- הגברת ביטחונם של תושבי ישראל החיים משני צדי ה'קו הירוק'.
- הפחתת החיכוך בין הישראלים והפלסטינים בגדה המערבית.
- שיפור רווחת הפלסטינים המתגוררים באזורי הגדה המערבית שבשליטת ישראל.
- צמצום הסכנה לקריסת הרשות הפלסטינית.
- הסרת העמימות המדינית ביחס לעתיד שטחי הגדה המערבית.
- שימור התנאים בשטח למשא ומתן עתידי על הסדר קבע בין ישראל לפלסטינים.

מהלכים ביטחוניים

השלמת 'גדר הביטחון'

1. השלמת בנייתה של 'גדר הביטחון' בקטעי התוואי שתוכננו על ידי הממשלה, בתיקונים קלים, אך טרם נבנו (ראו: מפה בעמוד 42). פרצות אלה הפכו להיות נתיבי חדירה של מפגעים ושוהים בלתי-חוקיים, הברחת אמל"ח, נתיבי פשיעה, סמים וסחורת אסורות משטחי הגדה המערבית אל תוך ישראל:
  - א. פרצת גוש עציון (ראו: מפה בעמוד 46).
  - ב. פרצות דרום הר חברון (ראו: מפה בעמוד 48).
  - ג. פרצת מעלה אדומים (ראו: מפה בעמוד 50).

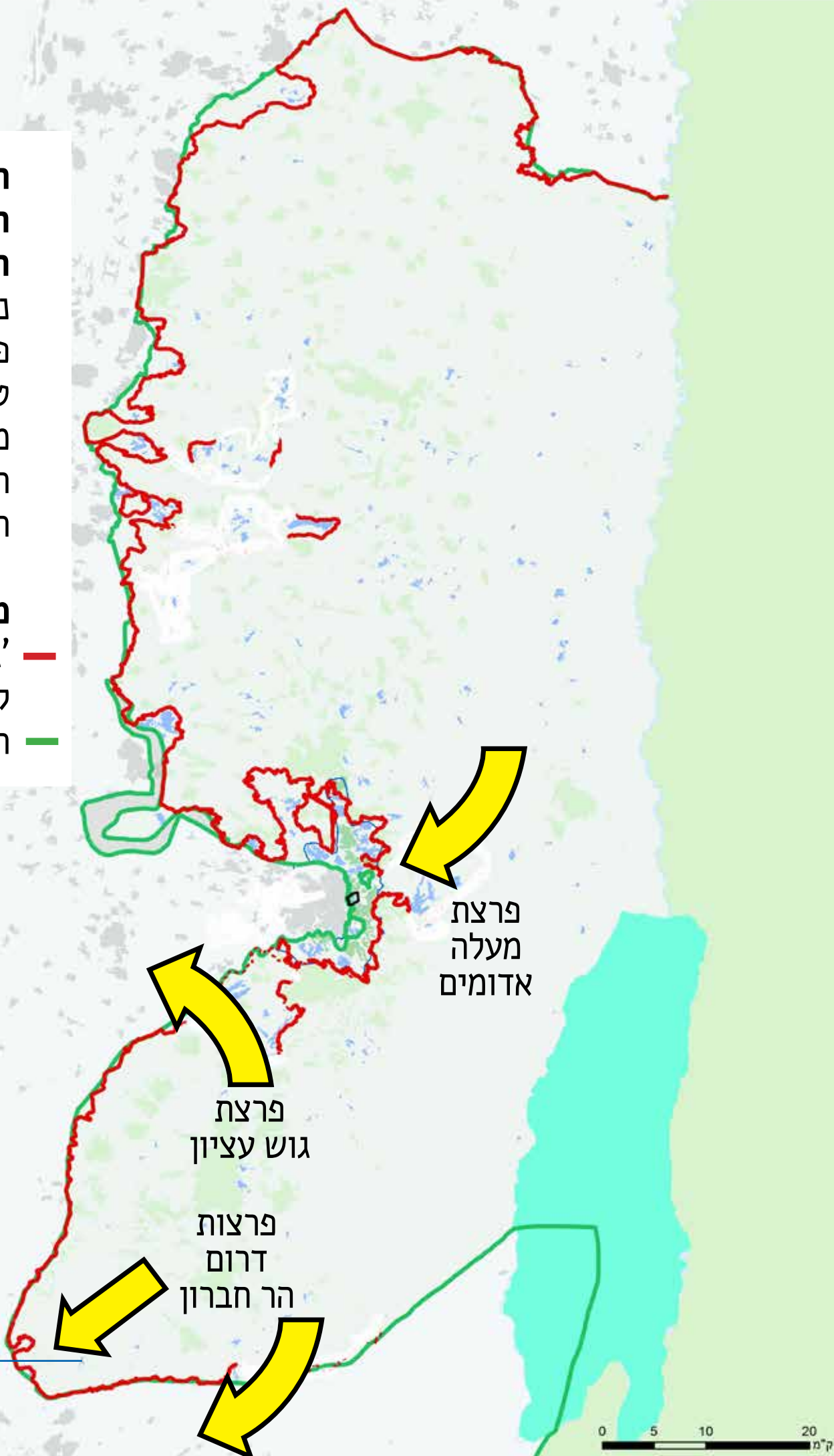
השלמת 'גדר הביטחון', תוך שימור גושי ההתיישבות העיקריים בצידה המערבי, תשפר באופן משמעותי את ביטחונם של כל תושבי ישראל החיים בתוך גבולות ה'קו-הירוק', כמו גם של הישראלים הגרים בגדה המערבית, בין ה'קו-הירוק' לבין תוואי 'גדר הביטחון' (בגושי ההתיישבות הגדולים, בשכונות היהודיות בירושלים וביישובים הצמודים ל'קו הירוק'), המהווים כ-80% מכל הישראלים הגרים מעבר ל'קו הירוק'.

תרשים
הפרצות ב'גדר
הביטחון':
 נתיבי חדירה
 פרוצים של
 טרור ופשיעה
 מהגדה
 המערבית אל
 תוך ישראל.

מקרא
 'גדר ביטחון' —
 קיימת
 ה'קו הירוק' —

2. **תגבור פעילות הביטחון השוטף של צה"ל לאורך תוואי 'גדר הביטחון' וקיום שיגרת גבול ביטחונית מחמירה**, הכוללת מערכות הפרדה פיזיות משופרות, שדרוג אמצעי מעקב ופיקוח, וכן נהלי תגובה מהירה לכל ניסיון פריצה וחדירה בגדר, כולל תיקונים מידיים של נזקים. היערכות זו תצמצם מאוד חדירה של שוהים בלתי חוקיים ומפגעים פלסטינים לישראל, ותייעל את מעגלי הסיכול הקיימים.

3. **תגבור ושדרוג מערך הפעלת המעברים שלאורך תוואי הגדר**, תוך הקפדה על מתן מענה הולם לצרכים של כל האוכלוסיות האזרחיות המשתמשות במעברים, מבלי להתפשר על רמת הביטחון הנדרשת. היערכות זו תכלול גם עיבוי של מערך הבודקים והציוד העומד לרשותם, וכן שדרוג משמעותי בנהלי הבידוק של פלסטינים בעלי היתר עבודה בדרכם לישראל, עם דגש על קיצור מהותי של זמן השהייה במעברים.

המשך שליטת צה"ל בגדה המערבית

4. **המשך שליטה ביטחונית מלאה של צה"ל** בכל שטחי הגדה המערבית שממזרח ל'גדר הביטחון', עד לגיבוש ויישום הסדרי ביטחון מוצקים ובני קיימא במסגרת הסדר קבע עתידי עם הפלסטינים.

5. מערכת הביטחון תמשיך להקפיד על **מתן מענה לצרכי הביטחון של הישראלים הגרים ממזרח ל'גדר הביטחון'** (המהווים כ-20% אחוזים מהישראלים בגדה המערבית) במטרה לאפשר להם חיים סדירים ובטוחים ככל שניתן, עד להשגתו של הסדר קבע בעתיד.

6. **יוגדרו מסדרונות תנועה מאובטחים** לתנועה ישראלית בכל שעות היממה, צירים בהם תוגבל התנועה המאובטחת לשעות מסוימות, וכן צירי תנועה חלופיים לצירים שבהם רמת החיכוך גבוהה. פעולות אלו ואחרות, שיסייעו בהפחתת החיכוך בין ישראלים לפלסטינים בשטחים שממזרח ל'גדר הביטחון', יקלו על צה"ל במשימת השמירה על ביטחון הישראלים החיים שם.

מאבק בתופעת השב"חים

7. **הגברת הטיפול בתופעת השוהים הבלתי חוקיים (שב"חים)**, הן במישור המנהלתי והן באכיפה גם בתוך תחומי ה'קו הירוק' – בנוסף להשלמת הגדר ולשדרוג פעילות הביטחון השוטף לאורכה (סעיפים 1 ו-2 לעיל).

למעלה מ-50,000 שב"חים נמצאים בתחומי ה'קו הירוק', תוך התעלמות גורמי הביטחון וגורמי האכיפה מפעילות בלתי חוקית זו. זרועות הביטחון ורשויות האכיפה ינהלו מאמץ משותף נגד מי שהסתננו לארץ ללא היתר ומי שמסייעים להם. יופעל כוח משטרת ייעודי שיאכוף את החוק על אזרחים ישראלים המסייעים לשב"חים ועל מעסיקיהם, לרבות חקיקה והחמרה בעונשים המוטלים עליהם על ידי בתי המשפט.

8. עידוד עבודה פלסטינית חוקית ומפוקחת בישראל והרחבת מתן היתרי

עבודה. קיים אינטרס ישראלי מובהק בהעדפת העסקתם של אלפי פלסטינים השבים בתום עבודתם לביתם – על פני העסקתם של אלפי עובדים זרים הנאלצים להתגורר כאן. אינטרס זה משתלב היטב עם הכדאיות שבמציאת פתרון למצוקת הפרנסה של הפלסטינים בגדה המערבית, ועם התלות שלהם במקורות פרנסה ישראלים – אותה טיפחה ישראל במשך קרוב לחמישים שנה. השב"חים מסתננים לישראל בניגוד לחוק, בעיקר משום שאין מקורות תעסוקה בגדה וידם לא משגת לקבל היתר עבודה חוקי בישראל. ניסיון העבר מלמד, כי פלסטינים בעלי היתר עבודה כמעט שלא היו מעורבים בפעילות טרור. לכן, יש להקצות עשרות אלפי היתרי עבודה נוספים לפלסטינים מהגדה המערבית, כפי שממליצה מערכת הביטחון, ולהגביר את מספר הפלסטינים העובדים בישראל באישור ובפיקוח. יחד עם שיפור משמעותי של תהליך הבידוק במעברים לבעלי ההיתרים, וצמצום משמעותי בזמן ההמתנה במעברים (סעיף 3 לעיל), הדבר יסייע גם לשיפור האווירה הכללית בקרב הציבור הפלסטיני בגדה המערבית.

מהלכים אזרחיים וכלכליים

ישראל תפעיל תוכנית אזרחית-כלכלית לפיתוח, עידוד הכלכלה ויצירת מקומות עבודה בצידה המזרחי של 'גדר הביטחון', במטרה לשפר את רווחתם ואת רמת חייהם של הפלסטינים. במסגרת התוכנית יקודמו הסדרים בתחומי תשתיות, כלכלה ומסחר, תעסוקה וחופש תנועה. הסדרים אלה יקלו על חיי היומיום של הפלסטינים בגדה המערבית, ויתרמו להרגעת השטח וליצירת אווירה של תקווה לעתיד טוב יותר.

1. **התמודדות עם הגידול הטבעי הפלסטיני** בשטחי C ובעיית היעדר אישורי הבנייה. העברת 1% משטח C, שהם 35 קמ"ר במצטבר, במקומות שונים הסמוכים לשטחים בנויים של כפרים פלסטינים באזור B לאחריות הרשות הפלסטינית.

מהלך זה לבדו יסיר לאלתר את איומי ההריסה על כ-11,000 בתים של כ-200,000 פלסטינים!

2. **פיתוח חקלאי בגדה המערבית.** ישראל תאפשר נוהל מהיר לאישור הנחת קווי מים אל עתודות של שטחים חקלאיים פלסטינים, לפי סדרי עדיפויות מוסכמים. תוגדל מכסת המים המיועדים לחקלאות. החקלאים, מצידם, יתחייבו לשימוש מוגבר במים מושבים. במקומות בהם יוכח צורך, ישראל תאפשר סלילת דרכי עפר לבניית תשתיות ולהעברת ציוד חקלאי.
3. **הקלה על שינוע סחורות ויצוא.** ישראל תפעל להקלה על שינוע סחורות פלסטיניות בתוך שטחי הגדה המערבית (גם על ידי צמצום הצורך בבידוק כפול); בין שטחי הגדה המערבית לישראל ולנמלי ישראל; בין הגדה המערבית לעזה; ובין הגדה המערבית לבין מדינות ערב.
4. **הסרת חסמים המעכבים את פיתוח הכלכלה,** כגון מחשוב מחלקת המע"מ המטפלת ברשות הפלסטינית, ייצור ממשק וחיבוריות בין הבנקים הישראליים והפלסטינים במערכות ה-swift ועידוד הסחר הפלסטיני, גם עם מדינות שעמן אין לישראל קשרים דיפלומטיים ו/או קשרי מסחר.
5. **חידוש פעילות רצופה ומאומצת של הוועדה הכלכלית המשותפת (JEC)** לפתרון בעיות ולעידוד פרויקטים כלכליים של הסקטור הפרטי.
6. **פיתוח אזורי תעשייה ותעסוקה פלסטיניים** בסמוך לגדר הביטחון.
7. **שיפור והרחבת התשתית התחבורתית לשימוש פלסטינים** בגדה המערבית. כיום יש בגדה המערבית רשת דרכים בת אלפי קילומטרים של כבישים בטיחותיים ומודרניים, אך אלה מובילים בעיקר אל יישובים יהודיים ומחנות צה"ל.
8. **תמיכה בהקמת עיר פלסטינית נוספת.** הקמת העיר ראובי (בשטח A) מצפון לרמאללה הוכיחה את הביקוש לדיור בר השגה בסביבה אורבנית ואת חשיבותה למשק ולחברה הפלסטינית. בנייה מעין זו מספקת אלפי מקומות עבודה, לרבות מאות מקומות תעסוקה לאקדמאים (מהנדסים, כלכלנים וכד'). קרנות השקעה פלסטיניות דוגמת ה-PIF מתכננות הקמת ערים נוספות, בעיקר בשטחי C. יש לאשר מיזמים מסוג זה כל עוד הם מתוכננים באזורים המקובלים על צה"ל והדרג המדיני.
9. **הרחבת מתן היתרי עבודה בישראל** (פירוט בעמוד 19, בסעיף 8).

חופש בחירה וסיוע למתיישבים להעתיק את מקום מגוריהם

לנוכח המשמעויות האישיות הנגזרות מהמהלכים שפורטו לעיל, תאפשר מדינת ישראל למתיישבים החיים ממזרח ל'גדר הביטחון' שיבחרו בכך – להעתיק את מגוריהם אל גושי ההתיישבות הגדולים שמערבית ל'גדר הביטחון', או אל תחומי ה'קו הירוק'. לשם כך יש לפעול לחקיקת "חוק קליטה, פינוי מרצון ופיצוי", שיהיה נדיב, ויבטיח את רווחתם, כבודם ועתידם של מי שיבחרו להעתיק את מקום מגוריהם.

לנוכח הלקחים שהופקו מההתנתקות של שנת 2005, נהיר כי חקיקת החוק בהקדם תאפשר היערכות הולמת. היערכות שכזו תסייע בידי המתיישבים המתגוררים ביישובים מבודדים, אשר מכירים בכך שבסופו של דבר יאלצו להתפנות, לעשות כן מיוזמתם – ולבצע את המעבר והקליטה באופן המכבד והראוי ביותר.

הצעת חוק "קליטה, פינוי מרצון ופיצוי"² מסדירה עבור כל מי שמתגורר ממזרח ל'גדר הביטחון' את פדיון ביתו על ידי מדינת ישראל, תמורת בית חלופי בגבולות מדינת ישראל, לרבות שטחים שמערב ל'גדר הביטחון' (גושי ההתיישבות הגדולים והשכונות היהודיות ב'מזרח ירושלים'). החוק נועד להקל על אלה מבין המתיישבים הרוצים להתפנות מרצון אך אינם יכולים לעשות זאת, משום שלבית שברשותם אין ערך ריאלי. המדינה לא תיישב אחרים בבתיים שיפונו. ניתן יהיה לשכן בהם כוחות ביטחון.

הצעת החוק מציגה נטילת יוזמה ישראלית עצמאית, בלתי מותנית ב'פרטנר' פלסטיני או בהתקדמות התהליך המדיני. כך, ובמקביל לדלת פתוחה למו"מ, תחזק ישראל את אמון הקהילה הבינלאומית בנכונותה להגיע להסדר, מבלי לשלם מחיר ביטחוני.

הסרת העמימות סביב כוונות ישראל באשר לעתיד השטחים

את המהלכים הביטחוניים והאזרחיים שפורטו לעיל תלווה ישראל בהצהרה מדינית ברורה שתסיר את העמימות בעניין מחויבותה לעתיד שטחי הגדה המערבית, ותכלול את העקרונות הבאים:

---

2. שנוסחה על ידי עמותת "עתיד כחול-לבן" ועליה ניתן לקרוא הסבר מפורט יותר באתר מ'מפקדים למען ביטחון ישראל'.

1. **גבולה המזרחי של ישראל בהסדר קבע עתידי**, יהיה מבוסס על קווי 1967, עם התאמות הנדרשות מטעמים ביטחוניים ודמוגרפיים. גושי ההתיישבות היהודיים הגדולים הנמצאים ממערב ל'גדר הביטחון', היישובים הצמודים ל'קו הירוק' והשכונות היהודיות ב'מזרח ירושלים' יהיו תחת ריבונות ישראלית.
2. **לישראל אין תביעות ריבוניות בשטחים שממזרח ל'גדר הביטחון'** בגדה המערבית ובשכונות הפלסטיניות שב'מזרח ירושלים'. ישראל תחזיק את השטחים האלה כמשמורת עד ליישום הסדר קבע שיבטיח את ביטחונה.
3. **ישראל דבקה במחויבותה לפתרון הסכסוך עם הפלסטינים** על בסיס עקרון 'שתי מדינות לשני עמים', שיבטיח את ביטחונה, לרבות פירוזת של המדינה הפלסטינית.
4. **ישראל תקפיא לחלוטין הקמתם של יישובים ישראלים חדשים**, הרחבתם של יישובים קיימים ופיתוח תשתיות ממזרח ל'גדר הביטחון'. הפרה של עיקרון זה תעצים את החיכוך עם האוכלוסייה הפלסטינית בגדה המערבית, ותגביר את הבעיות הביטחוניות. בנוסף, היא פוגעת במעמדה המדיני של ישראל ומונעת הסדר מדיני בעתיד.
5. לעומת זאת, **יימשך הפיתוח בשטחים שממערב ל'גדר הביטחון'**. הבנייה החדשה באזורים אלה תוגבל למרחב הבנוי, תתבצע באופן מבוקר ותוך העדפה מובהקת של בנייה רוויה (לגובה), על מנת להימנע מבנייה על פני שטחים רחבים מדי. זאת, על מנת למנוע עד כמה שניתן את הצורך בהגדלת אחוז חילופי השטחים בין ישראל לרשות הפלסטינית בעת מו"מ עתידי על הסדר קבע.
6. **תבוצע אכיפה בלתי מתפשרת של חוק וסדר בגדה המערבית**, כולל ביצוע החלטות בג"ץ, מניעה וטיפול נחוש בהפרות יזומות של ישראלים ופלסטינים, וכן פינוי מערבה מ'גדר הביטחון' של מפרי חוק ישראלים ויזומי פרובוקציות מועדים.

יתרונות המהלכים המשולבים

1. המהלכים שפורטו לעיל יבטיחו שיפור בביטחון האישי של תושבי ישראל, הן

אלה החיים בתוך תחומי ה'קו הירוק' והן כ-80% מהמתיישבים החיים מעבר לו, בגושי ההתיישבות הגדולים ובשכונות היהודיות ב'מזרח ירושלים'.

2. 'גדר הביטחון' המפרידה בין רוב האוכלוסייה הישראלית לבין האוכלוסייה הפלסטינית תיצור מציאות של חיים זה לצד זה ולא חיים זה בתוך זה, ובכך תפחית במידה רבה את החיכוך בין האוכלוסיות ותאפשר להן לשוב לשגרת חיים בריאה יותר.

3. הסרת העמימות סביב עמדותיה וכוונותיה של ישראל באשר לעתיד שטחי הגדה המערבית על ידי הכרזה ברורה ומימוש המהלכים האופרטיביים כמתואר לעיל:
א. תמחיש את כנות כוונותיה של ישראל לגבי סיום הסכסוך באמצעות פתרון מדיני המבוסס על העיקרון של 'שתי מדינות לשני עמים', ותעביר את נטל ההוכחה למגרש הפלסטיני.
ב. תניח תשתית לקידום האינטרס הישראלי בהשתלבות בהסדרי ביטחון אזוריים עם מדינות ערב המתונות, ובהנעת תהליך ההידברות עם הפלסטינים.
ג. תחזק את מעמדה המדיני של ישראל בעולם ותסייע גם במאבק נגד תנועת החרם ומאמצי הדה-לגיטימציה של ישראל.

4. מימוש התוכנית המשולבת המתוארת לעיל והצהרת הכוונות הנ"ל, ייצרו אופק חדש ותקווה שיהוו בסיס לבניית אמון בין ישראל לרשות הפלסטינית. שינוי זה עשוי להוות גורם ממתן, ועשוי להעניק לרוב הפלסטיני המתון ולמנגנוני הביטחון הפלסטינים עניין רב בריסון המיעוט הקיצוני בקרבם. כל אלה יקלו גם על התמודדותם של ערביי ישראל עם הדילמות הייחודיות להם.

לא עוד נסיגה חד-צדדית

בניגוד מוחלט לנסיגות החד-צדדיות שביצעה ישראל בשנת 2000 (הנסיגה מדרום לבנון) ובשנת 2005 (ההתנתקות מרצועת עזה) תוכנית 'ביטחון תחילה' קובעת כי צה"ל יישאר בשטחי הגדה המערבית בשליטה צבאית מלאה, עד לגיבוש ויישום הסדר קבע עתידי עם הפלסטינים, שיהיה מבוסס על הסדרי ביטחון מוצקים ובני קיימא לישראל.

זוהי תוכנית ישראלית עצמאית שאינה מותנית בהסכמת הרשות הפלסטינית, אך בניגוד להתנתקות, אין בה ויתור על שליטה צבאית. לכן, גם אין בה משום מתן 'פרס' לגורמים הקיצוניים בקרב הפלסטינים.

ירושלים

פצצה מתקתקת או פתח של תקווה

בירושלים באים לידי ביטוי במלוא עוצמתם ההיבטים הביטחוניים, הדמוגרפיים, הכלכליים, הלאומיים והדתיים של הסכסוך בין ישראל לפלסטינים. הגידול המתמיד בשיעור האוכלוסייה הפלסטינית בעיר (כ-40% מכלל התושבים), ההזנחה והפערים הכלכליים, ההקצנה הדתית משני הצדדים והקיפאון המדיני, הופכים את ירושלים למוקד חיכוך לאומי ודתי אלים, הפוגע בחוסנה הכלכלי, מערער את יציבותה, ומאיים על ביטחון כל תושביה ועל אופייה ועתידה כבירת ישראל. ירושלים 2016 היא מוקד נפיץ של הזנחה וייאוש, העלול להתפתח לכדי התקוממות עממית בקרב 320,000 תושביה הפלסטינים. להתקוממות שכזו יהיו השלכות ביטחוניות ומדיניות חסרות תקדים בחומרתן. המפתח למניעת התפרצות מעין זו ולהרגעת השטח טמון ביכולת לאמץ לאלתר תוכנית פעולה המשלבת **מהלכים נמרצים להגברת הביטחון האישי** בכל החלקים המוניציפאליים של ירושלים, לרבות השכונות הפלסטיניות. זאת, בד בבד עם **שיפור משמעותי במצבם הסוציו-אקונומי** של תושבי העיר הפלסטינים, והמרת הייאוש בתקווה לעתיד טוב יותר.

סיפוח חפז ומיותר

המהלך החפז והשרירותי שהתרחש לפני 49 שנים (1967) של סיפוח השכונות והכפרים הפלסטיניים שסביב לירושלים אל התחום המוניציפאלי שלה - למרות שמעולם לא היו שייכים לעיר - הוא מחדל ישראלי היסטורי. היום חיים באזורים שסופחו אל השטח המוניציפאלי של העיר כ-320,000 פלסטינים בעלי תעודת תושב ישראלית, ולהם זכויות על פי החוק הישראלי. רבים מהם תלויים בישראל (תעסוקה, בריאות ושירותי רווחה). **את התלות הזאת, שיצרה ישראל במו ידיה במשך קרוב לחמישים שנה, אי אפשר לנתק במחי יד, אלא אך ורק בתהליך מתמשך (אך נמרץ) של בניית תשתיות כלכליות, חברתיות ומוניציפאליות חלופיות באזורים הפלסטינים של העיר ומחוצה לה.** רק לאחר מכן, במסגרת הסכם עתידי על הסדר קבע עם הפלסטינים, אפשר יהיה גם ליישם הפרדה של ממש שתתאים לתנאים הביטחוניים והמדיניים החדשים, אם אלה אכן יתממשו.

להגביר את הביטחון האישי ולצמצם פערים

כל עוד אין היתכנות פוליטית להשגתו של הסדר קבע עם הפלסטינים, ועד להבשלת התנאים הפוליטיים-מדיניים לכך בעתיד, על ישראל לאמץ לאלתר מהלכים עצמאיים בתנאים המדיניים הנוכחיים. מהלכים אלה יגבירו את הביטחון האישי של תושבי ירושלים, ימנעו הסלמה ולא יפגעו בסיכויים להסדר קבע עתידי, אלא יסייעו בקידומו.

המהלכים המעשיים שעל ישראל לנקוט לאלתר, כמתואר להלן, יאפשרו התמודדות מיטבית עם השילוב המורכב מאד של מירקם החיים הייחודי בעיר, כולל צרכי הביטחון והצרכים הכלכליים של תושביה, ישראלים ופלסטינים כאחד. זאת, כאמור, ללא צורך לשנות את התנאים המדיניים, המשפטיים והפוליטיים הנוכחיים, ועד אשר יבשילו התנאים לאימוצו של הסדר קבע בעתיד.

ירושלים המאוחדת - הרצוי והמצוי

המרחב המוניציפאלי של ירושלים מחולק לשלושה אזורים:

- **'ירושלים המערבית'**, משתרעת על שטח של 56 קמ"ר, נמצאת בתוך ה'קו הירוק', בריבונות ישראל מאז שנת 1949, ובה מתגוררת אוכלוסייה יהודית.
- **'ירושלים המזרחית'**, משתרעת על שטח של 6 קמ"ר בלבד, נבבשה מידי ירדן במלחמת ששת הימים, שמה המוכר בעולם הערבי הוא 'אל קודס'. היא כוללת את העיר העתיקה והשכונות הצמודות לה, בהן חיים בעיקר תושבים פלסטינים.³ סופחה לשטחה המוניציפאלי של ירושלים בשנת 1967.
- **'מזרח ירושלים'**, משתרעת על שטח של 70 קמ"ר, נבבשה מידי ירדן במלחמת ששת הימים. שטחה של 'מזרח ירושלים' כולל את 'ירושלים המזרחית', וכן את השכונות והכפרים הפלסטיניים, שהיו עד לכיבוש הישראלי חלק מהגדה המערבית. היא סופחה לשטחה המוניציפאלי של ירושלים בשנת 1967. בשכונות וכפרים אלה מתגוררים כ-320 אלף פלסטינים.⁴ ב-12 השכונות היהודיות שנבנו באזור זה מאז הסיפוח מתגוררים כ-200 אלף איש.⁵

בתוך התחום המוניציפאלי הרשמי של ירושלים המאוחדת מתקיימות למעשה שתי ערים, ישראלית מבוססת, ופלסטינית המופלית לרעה בכל תחומי החיים (תעסוקה, בנייה, מגורים, תשתיות, חינוך, שירותים קהילתיים ועוד). פערים אלה הם קרקע פורייה וחומר בערה לעימותים אלימים מזדמנים בין קבוצות קיצוניות בעלות שאיפות לאומיות מנוגדות.

ממשלת ישראל הכירה בקשר שבין הזנחה ועוני לבין אלימות

ביוני 2014 אישרה ממשלת ישראל, לראשונה, תוכנית חומש ל'מזרח ירושלים', שתקציבה כ-300 מיליון ש"ח. התוכנית אמורה להתמודד עם המצב הביטחוני בירושלים ולקדם פיתוח בשכונות הפלסטיניות, מתוך תפיסה לפיה יש "קשר הדוק בין היקף ורמת האלימות של תושבים מ'מזרח ירושלים' לבין רמת החיים בשכונות במזרח העיר"⁶.

בינתיים גוברת האלימות ברחובות העיר. על-פי נתוני השב"כ, במהלך 2015, שבסופה פרץ גל טרור "הסכינים", בוצעו בירושלים 583 פיגועים (השלכת בקבוקי תבערה, מטענים מאולתרים, דקירה, דריסה וירי), לעומת 346 פיגועים בשנת 2014 ו-126 בלבד בשנת 2013.⁷ גל הטרור שהחל באוקטובר 2015 בירושלים על רקע המתיחות בהר הבית התפשט לתחומי ישראל כולה.

---

3. כ-42,000 תושבים בעיר העתיקה מהם 28,000 ברובע המוסלמי ו-6,000 יהודים ברובע היהודי. כ-23,300 תושבים בראס אל עמוד, כ-18,000 בסילוואן, כ-15,000 בוואדי ג'וז, כ-15,000 בשייח' ג'ראח, כ-24,300 בא-טור ובמורדות הר הזיתים. בתוך אוכלוסייה פלסטינית צפופה זו התנחלו עשרות משפחות יהודיות, המפוזרות בהתנחלות מעלה הזיתים שבראס אל עמוד, בסילוואן, ברובע המוסלמי של עיר העתיקה ועוד.

4. המרכזיים שבהם: בית חנינא (כ-34,500 תושבים), צור באהר (כ-15,000 תושבים), אום טובא (כ-4,000 תושבים), כפר עקב (כ-15,000 תושבים), שועפאט (כ-36,000 תושבים), מחנה הפליטים שועפאט (הערכות שונות נעות סביב כ-15,000 תושבים), עיסאווייה (כ-13,570 תושבים) ג'בל מוכאבר (כ-32,000 תושבים) ובית צפאפא (כ-9,300 תושבים). זאת, כאמור, בנוסף לשכונות העיר העתיקה ולשכונות בקרבתה, המשתייכות לעיר המזרחית המקורית (ואדי ג'וז, שייח' ג'ראח, ראס אל עמוד, סילוואן).

5. נווה יעקב (כ-20,700 תושבים), רמות אלון (43,300 תושבים נכון לשנת 2013), פסגת זאב (41,800 תושבים), גילה (כ-32,000 תושבים) תלפיות מזרח (15,200 תושבים), הר חומה (18,100 תושבים) ורמת שלמה (15,100 תושבים), גבעת המבתר, הגבעה הצרפתית וצמרת הבירה (יחד כ-7,000 איש), מעלות דפנה (כ-4,300 תושבים), רמת אשכול (כ-8,700 תושבים).

6. ציטוט מתוך לשון התוכנית. לצפייה בנוסח התוכנית, ראו אתר משרד הבינוי והשיכון בכתובת http://www.moch.gov.il/Gov_Decisions/Pages/GovDecision.aspx?ListID=f33e0a4b-aa35-4b12-912e-d271a6476a11&WebId=fe384cf7-21cd-49eb-8bbb-71ed64f47deo&ItemID=560

7. שירות הביטחון הכללי, סיכום לשנת 2014 (גרסה בלתי מסווגת) <http://www.shabak.gov.il/publications/study/Pages/ReportY2014>.

תוכנית ירושלים

כמו בגדה המערבית, כך גם בירושלים, הסיכוי להחזרת הביטחון האישי לתושבי העיר וישראל כולה, טמון אך ורק בשילוב של מהלכים ביטחוניים ישראלים עצמאיים ונחרצים, עם מהלכים אזרחיים-כלכליים לרווחת הפלסטינים תושבי העיר, והצהרת כוונות מדינית ברורה, שיציבו אופק מדיני ופיחו תקווה. תוכנית ירושלים מבוססת על השלטת סדר וביטחון בחלקי העיר הפלסטיניים, בהם אין כיום כל נוכחות ביטחונית, שיפור באיכות החיים וסימון אופק מדיני. במילים אחרות: המרת הייאוש בקרב האוכלוסייה הפלסטינית בתקווה. מהלכים מעשיים אלה אינם כרוכים בשינוי הריבונות הישראלית, בשינוי חוק ירושלים, וגם לא בשינוי במעמד תושבי העיר הפלסטינים. הם גם אינם תלויים בשאלת קיומו או היעדרו של 'פרטנר' פלסטיני בעת הזאת. תוכנית ירושלים היא מהלך ישראלי עצמאי, שיכול לשמש גם שלב ביניים לקראת הסדר קבע עתידי עם הפלסטינים.

מטרות תוכנית ירושלים

- השבת הביטחון האישי לתושבי ירושלים הישראלים והפלסטינים.
- צינון הבערה והרגעת האווירה בשכונות הפלסטיניות שבתחום המוניציפאלי של העיר.
- שיפור רמת החיים של תושבי העיר הפלסטינים.
- הכשרת התנאים לשינוי אפשרי במעמד השכונות הפלסטיניות ותושביהן, במסגרת הסכם על הסדר קבע בעתיד.

מהלכים ביטחוניים

1. תושלים 'גדר הביטחון' ('חומת הפרדה') בתוואי עוטף ירושלים ויוגברו באופן משמעותי הפיקוח והאכיפה לאורכה, לשם מניעת חדירתם של שוהים בלתי חוקיים (שב"חים) מהגדה המערבית אל העיר, לרבות האזורים הפלסטינים והישראלים שבה.

2. תמומש תוכנית אכיפה נחרצת להשלטת הסדר והביטחון בשכונות ובכפרים הפלסטיניים שב'מזרח ירושלים'. תתקיים נוכחות אינטנסיבית קבועה של כוחות הביטחון, יוחרמו אמצעי לחימה בלתי חוקיים ויחוסלו קיני טרור ופשיעה.

3. כדי לעמוד במשימות הללו, **יתוגברו כוחות משטרה ומשמר הגבול** בהיקפים הנדרשים, תוך גיוס והכשרת יחידות ייעודיות חדשות ומצוידות היטב והפניית התקציבים הנדרשים לשם כך.

4. **הסטטוס קוו בהר הבית יישמר בקפידה**. לשם כך נדרש ניהול רגיש ומושכל של סוגיית הר הבית, במישור הביטחוני והמדיני, כדי להורידו מסדר היום ולהימנע מהפיכתו למוקד מלחמה בין-דתית.

מהלכים אזרחיים-כלכליים

1. **תיושם הפרדה מנהלית ב'מזרח ירושלים'**, בין השכונות והכפרים הפלסטינים ('ירושלים הפלסטינית') לבין השכונות הישראליות של העיר. מהלך זה אינו כרוך בשינוי ריבונות, בשינוי חוק ירושלים או בשינוי מעמד תושביה הפלסטינים.

2. **תוקם 'מנהלת גג' לשכונות 'ירושלים הפלסטינית'** שתנוהל כמסגרת מוניציפאלית נפרדת בעיריית ירושלים. ל'מנהלת הגג' יהיו סמכויות בתחום התכנון והבנייה, גביית מסים, שיפור ופיתוח תשתיות, חינוך, שירותי עירייה, עידוד חיי כלכלה ומסחר, סיוע לעסקים קטנים, שירותי קהילה ועוד. היא תנהל את תקציבה בנפרד מעיריית ירושלים.

3. **תגובש תוכנית אב לפיתוח 'ירושלים הפלסטינית'**, תוך מתן דגש על שדרוג משמעותי בתחום התכנון והבניה, התשתיות, השירותים והפיתוח הכלכלי.

4. **תופעל לאלתר תוכנית פיתוח מואץ** שבשלביה הראשונים תיתן העדפה למיזמים שיתבססו על שילוב של:
 א. מענה לצרכים של כמה שיותר תושבים פלסטינים.
 ב. סיכויי מימוש גבוהים, גם בפרקי זמן קצרים יחסית.
 לגישה משלבת זו תהיה השפעה חיובית, הן בפועל והן על האווירה הציבורית בעיר.

5. **ממשלת ישראל תקים קרן** שתפעל לשדרוג השירותים העירוניים ב'ירושלים הפלסטינית' ולהשוואת רמתם עם זו של ירושלים המערבית. מעורבות פלסטינית, ערבית ובינלאומית בגיוס כספים לקרן תסייע בפעילותה, אך לא תהיה תנאי להצלחתה. פעילות הקרן תהיה תחת בקרה משותפת של 'מנהלת הגג', עיריית ירושלים והתורמים.⁸

8. ההערכה היא כי יידרש תקציב של כ-3-5 מיליארד ש"ח על פני תקופה של 5 שנים.

6. **יפותחו מיזמי בנייה למגורים ועסקים מחוץ לירושלים**, בשטחי אזור C שאינם מהווים איום ביטחוני על יישובים ישראלים, לעידוד פלסטינים ירושלמים לעבור אל מחוץ לעיר. זאת, מבלי לאבד את זכותם לתושבות קבע בעיר ולהטבות סוציאליות הנלוות, לרבות ביטוח לאומי. מהלך כזה יקל על מצוקת הצפיפות, הדיור והפרנסה בעיר.

7. **יונגשו שירותי מנהלה עירוניים ורווחה** גם לפלסטינים הגרים בתחום המוניציפאלי של ירושלים אך נמצאים מחוץ ל'חומת הפרדה', וגם לבעלי מעמד תושב המתגוררים מחוץ לירושלים.

מעמד הפלסטינים תושבי העיר

1. **מעמד התושבות של הפלסטינים בירושלים לא ישונה** עד להשגתו של הסכם להסדר קבע בעתיד.
2. **יוקפא רישום תושבות קבע למבקשים חדשים**. זו תינתן מכאן ואילך אך ורק לילידי ירושלים. מקרים חריגים יטופלו על ידי ועדה ישראלית ייעודית.
3. **תוקפא לאלתר הענקת אזרחות ישראלית לפלסטינים תושבי קבע בירושלים**.
4. **תובטח בתקנות שמירת מעמד התושב** של פלסטינים תושבי ירושלים המתגוררים בשטחי הגדה המערבית שמחוץ לגבול המוניציפאלי של העיר. בכך תצומצם תופעת הנהירה חזרה לירושלים של מי שחוששים לאבד את מעמד התושב שלהם. נהירה זו הגבירה עד כה את הצפיפות, מצוקת הדיור, יוקר המחייה והעומס על תשתיות החינוך והבריאות הרעועות ממילא.

הסרת העמימות סביב כוונות ישראל באשר לעתיד 'מזרח ירושלים'

את המהלכים הביטחוניים והאזרחיים שפורטו לעיל תלווה ישראל בהצהרה מדינית ברורה שתסיר את העמימות בעניין מחויבותה לעתיד שכונות וכפרים פלסטינים ב'מזרח ירושלים', ותכלול את העקרונות הבאים:

1. **לישראל אין תביעות ריבוניות בשכונות ובכפרים הפלסטינים ש'במזרח ירושלים'**. ישראל תחזיק את השטחים האלה כפיקדון עד שיבשילו התנאים לחתימתו ויישומו של הסדר קבע בעתיד.

2. עד להבשלת התנאים להסכם על הסדר קבע עתידי, כמתואר לעיל, **ישראל מחויבת לשמירה קפדנית של הסטטוס קוו בהר הבית**. לשם כך נדרש ניהול רגיש ומושכל של סוגיית הר הבית במישור הביטחוני והמדיני, ונדרשים מאמצים כנים של שני הצדדים, שיסייעו בהרגעת הרוחות ובמניעת התפתחותה של מלחמת דת סביב הנושא הרגיש.

פתח של תקווה

המדיניות הישראלית המוצעת לעיל בנושא ירושלים, בליווי יישום מחושב שלה, מבוססים על שילוב של מהלכים ביטחוניים נחרצים עם איזונים והתחשבות בצרכי כל האוכלוסיות והדתות ועם תפיסה חדשה ומפוכחת של החלוקה המוניציפאלית והלאומית בעיר. למדיניות כזו תהיה השפעה ממתנת חשובה, שעשויה לנטרל התנגדויות ולהפיח תקווה בקרב כל האוכלוסיות החיות בעיר, כמו גם ביחסים שבין ישראל לפלסטינים, למדינות ערב, לעולם המוסלמי ולקהילה הבינלאומית בכלל.

עזה

אסון הומניטרי לפתחה של ישראל

החשש מאסון הומניטרי ברצועת עזה משותף לגורמי הסיוע הבינלאומיים ולמערכת הביטחון הישראלית. ללא שינוי מהותי, בעוד ארבע שנים (2020) תהיה רצועת עזה בלתי ראויה למגורי אדם.⁹ הרצועה היא מן המקומות הצפופים בעולם, עם אוכלוסייה הגדלה במהירות, שמחציתה מתחת לגיל 18. ב-2014 נרשם בה שיא עולמי של 47% מובטלים. 40% מתושבי הרצועה מוגדרים כעניים ו-80% נזקקים לסיוע גורמים בינלאומיים. במהלך מבצע "צוק איתן" נפגעו כ-100,000 יחידות דיור ברצועה, מתוכן כ-19,000 נהרסו לחלוטין. הידרדרות מערך החשמל הואצה משמעותית והגיעה לממוצע אספקה של 8-12 שעות ביום. הפגיעה במתקני טיהור שפכים ואספקת מים החמירה עד כדי חשש למחסור במי שתיה כבר בתקופה הקרובה.

מצוקה שגורמת להסלמה

מעמדה הנוכחי יוצא הדופן של רצועת עזה נוצר בעקבות יישום תוכנית ההתנתקות החד צדדית של ממשלת ישראל (2005), והאירועים שבאו לאחר מכן:

- מצד אחד, המצב ברצועה הוא לכאורה לא מעניינה של ישראל, שהרי כוחות צה"ל נסוגו משם, כל האזרחים הישראלים פונו ממנה, הממשל הצבאי בוטל ונסגר הגבול בינה לבין מדינת ישראל.
- מצד שני, בתוכנית ההתנתקות נקבע כי ישראל תמשיך לספק לעזה מים, חשמל, גז ודלק וכן תשלוט במעבר סחורות אליה. מאז שחמאס השתלט על הרצועה (2007), הטילה עליה ישראל סגר יבשתי וימי (וכך גם מצרים). המערכת הבינלאומית רואה אפוא בישראל גורם כובש ברצועה, משום שהיא שולטת באספקת מקורות המים והאנרגיה ובנתיבי המסחר היבשתיים שלה, כמו גם במרחביה הימיים והאוויריים. מעבר מוצרי מזון ותרופות, ציוד רפואי וסחורות רבות אחרות אל הרצועה תלוי באופן בלעדי בישראל ובשיקולי הביטחון שלה.

9. להרחבה, כתבת מתורגמת מה-guardian הבריטי בקישור <http://www.haaretz.co.il/news/politics/1.2722476>. לדו"ח האו"ם ראה קישור http://unctad.org/meetings/en/SessionalDocuments/tdb62d3_en.pdf ובמשנה הסדורה באתר התנועה.

בשנים האחרונות נמצא חמאס ברצועת עזה במשבר מתמשך. ברקע לכך מצויות, בין השאר, מערכת יחסים עויינת עם מצרים וסגירת הגבול בין עזה ומצרים, מצוקה מדינית בזירה הבין ערבית, מצוקה כלכלית ואי יכולת לספק את צרכיה הבסיסיים של האוכלוסייה. מצב זה, ואי יכולת חמאס לשלם משכורות לאנשי הזרוע הצבאית (הפסולים לסיוע מהמדינות התורמות עקב השתייכותם לחמאס) תרמו להסלמה מול ישראל בקיץ 2014 ולמבצע "צוק איתן". במצב עניינים זה, נוצרו ברצועה, במיוחד בגבול סיני, תאים של ארגונים אסלאמיים קיצוניים, בהם סלפיה, ג'האדיה ותומכי דאעש.

פצצה מתקתקת

1. **סבבי לחימה נוספים.** התנאים כיום אינם שונים מהותית מאלה ששררו ערב "צוק איתן", וכל עוד לא ישתנו, יש סכנה להידרדרות לסבבי לחימה נוספים.
2. **התחזקות ארגונים קיצוניים נוספים.** ככל שהמצב בעזה מידרדר גוברת הפופולאריות של ארגונים אסלאמיים קיצוניים. כל שחיקה ביכולת חמאס לרסנם מסכנת את ביתחון תושבי ישראל ואת יציבות הפסקת האש.
3. **עלייה במתיחות בגדה המערבית ומול ערביי ישראל.** לפי שעה, מרבית הפלסטינים בגדה המערבית ובקרב ערביי ישראל אינם מביעים עניין פעיל במצבם של העזתים, ורואים את חמאס כאחראי העיקרי לו. עם זאת, סביר להניח כי החמרה במשבר ההומניטרי והיגררות לעימות אליים נוסף, עלולים להגביר את ההזדהות עם העזתים ואת העוינות כלפי ישראל בקרב שתי האוכלוסיות.
4. **גל חוזרים פלסטינים.** התופעה של צעירים תושבי הרצועה המסכנים את חייהם בחדירה לישראל בחיפוש אחר עבודה או אף במטרה להיעצר ולהגיע לכלא הישראלי, שם יקבלו תנאי מחיה מינימליים, ממחישה את עומק המצוקה ברצועה. ככל שהמצב יידרדר, יש חשש שיגיע גל התפרצות של מאות ואף אלפי פלסטינים שינסו לחדור לתחומי ישראל, עם כל המשמעות שבדבר.
5. **לחץ בינלאומי.** החמרת המשבר ההומניטרי תגביר את הלחץ הבינלאומי על ישראל, כמי שאחראית למתרחש ברצועה.

יש גם היבטים פוליטיים

על השיקולים ההומניטריים והעניין בייצוב הפסקת האש שבבסיס הרצון לסייע לעזה מעיבים שיקולים פוליטיים וביטחוניים מורכבים, ובהם:

1. **היריבות בין חמאס ופתח.** סירוב הרשות הפלסטינית (רש"פ) לאפשר האצת השיקום והחשש שסיוע לעזה שלא באמצעות הרש"פ יחליש את הרשות, יחזק את חמאס, ויעביר מסר שישראל מבינה רק כוח.

2. **שיקולי הביטחון הישראליים.** החשש מזליגת הסחורות המועברות לשיקום עזה, לשימוש גורמי טרור.

3. **מחלוקות פנימיות בחמאס.** מאבקי הכוח בין הזרוע הצבאית למדינית, ובין הנהגת הפנים בעזה להנהגת החוץ יצרו מצב של היעדר כתובת ברורה אשר ניתן להסתמך על מסריה, להעריך את תגובותיה, או אף לסגור איתה עיסקה (כפי שהוכח כמה פעמים במהלך "צוק איתן", עת ההנהגה המדינית ניהלה מו"מ להפסקת אש ללא יכולת לכפותה על הזרוע הצבאית).

4. **עמדת מצרים.** מצרים מסרבת לפתוח את מעבר רפיח או להעניק לחמאס כל הקלה אחרת עד שיציית לדרישותיה בסוגיית הביטחון בסיני, ואולי אף עד שיאפשר את החזרת הרש"פ לרצועה, תוך נטילת סיכון כי עד אז שוב יתפרץ סיר הלחץ העזתי. מצרים גם חוששת שהאחריות למצב ברצועה תיפול על כתפיה.

5. **התנהלות מדינות ערב** הרלוונטיות והקהילה הבינלאומית. מתוך התחייבויות המדינות התורמות (בכינוסן במצרים למחרת "צוק איתן") בסך 5.4 מיליארד דולר, הגיעו לעזה פחות מ-15%. גם מיזמים, שמומנו על ידי התורמות ואושרו על ידי ישראל, אינם מתקדמים בשל גרירת הרגליים של הרש"פ וסירוב התורמות לעקפה, למעט מאמצי תורכיה וקטאר.

עמדת מערכת הביטחון

מאז מערכת "צוק איתן", מערכת הביטחון עקבית בהמלצתה על הקלות במגוון תחומים רחב, וכן על מהלכים שיבטיחו כי הקלות אלה לא ייזקפו בעיני הציבור העזתי לזכות חמאס, במאבקו על התודעה כנגד הרש"פ. חלק מהמלצות מערכת הביטחון אכן אומצו על ידי הדרג המדיני, בכלל זה העברת חומרי בניין בהיקפים משמעותיים למיזמים בינלאומיים (כולל למגזר הפרטי).

תוכנית עזה

הגם שהחמאס אשם במצב בעזה יותר מכל גורם אחר, ישראל אינה יכולה להתעלם מהשלכותיו הישירות על ביטחונה. שיקום התשתיות והקלה במצוקת האוכלוסייה הם אינטרסים ישראליים מהמעלה הראשונה, אשר אינם יכולים להמתין לשינוי הסביבה הפוליטית הפלסטינית או האסטרטגית-האזורית. מימוש צעדים משמעותיים לשיקום הרצועה, שישפרו את רמת החיים של תושביה ויפיחו בהם תקווה לעתיד טוב יותר, יסייע לישראל בדחיית סבב האלימות הבא או מניעתו, וישפר את מעמדה הבינלאומי בכל תרחיש עתידי. נוכח הסתירה המובנית, במסגרתה סיוע לרצועה תחת שלטון חמאס פוגע ברשות הפלסטינית, יש לפעול בנחישות וביצירתיות לצמצום הפגיעה ברש"פ ולהעצמתה בדרכים אחרות. לפיכך, חשוב בין השאר לכוון את צעדי ההקלה בעזה בהקלות ובשינוי האווירה בגדה המערבית ובירושלים, כמוצע בתוכנית זאת לעיל.

מטרות תוכנית עזה

- שימור הפסקת האש בין ישראל לחמאס ומניעת סבב הלחימה הבא.
- בלימת המשבר ההומניטרי המתהווה ברצועה, תוך כדי התנעת תהליך שיחזיר את המדינות התורמות ואת הרשות הפלסטינית ביתר שאת לתמונה.
- בלימת התחזקות ארגונים אסלאמיים קיצוניים ותומכי דאעש ברצועה.
- יצירת התנאים שיאפשרו את חזרת הרש"פ לשליטה בעזה ככתובת לדיון על עזה בהסדר קבע עתידי, לכשיבשילו התנאים לכך.

מהלכים אזרחיים-כלכליים

בהתאם לעמדת מערכת הביטחון וגורמי הסיוע הרלוונטיים, יש למקד את מהלכי ישראל ברצועה בכמה תחומים המחייבים טיפול מיידי:

1. **אספקה שוטפת.** להגדיל את מספר משאיות האספקה לרצועה ל-1,200 ליום, תוך ניצול השדרוג שבוצע באפריל 2015 באמצעי הסריקה והבידוק הביטחוני במעבר כרם שלום.

2. **חשמל**. שיקום תשתיות החשמל בעזה יואץ, במימון בינלאומי ובביצוע ארגוני הסיוע הרלוונטיים, וכן במעורבות ישראל, בין השאר בלחץ על הרשות הפלסטינית להסרת חסמים מצדה.

המהלך יכלול:

- א. שיקום ושדרוג מערכת הולכת החשמל בעזה, על מנת להגביר את יעילותה.
- ב. הגדלה מיידית של כמות החשמל המסופקת על ידי חברת החשמל הישראלית בכ-30 מגה וואט, והגדלתה ב-100 מגה וואט נוספים בתוך שנה.
- ג. הרחבת כושר הייצור של תחנת הכוח בעזה והכשרתה להפעלה בגז טבעי, כפי שתוכננה מלכתחילה.
- ד. חיבור עזה לגז טבעי באמצעות צינור ממערכת הולכת הגז הלאומית הישראלית.

3. **מים**. ישראל תאפשר הקמת מפעל התפלה מרכזי (אשר יוזן בחשמל ממתקן סולארי ייעודי עד לשיקומה של מערכת החשמל). בנוסף, תאפשר ישראל את השלמת הקמת מפעלי טיוב המים לצפון הרצועה ולמרכז.

4. **תעסוקה**. בכפוף לאישורי שב"כ, יורחב משמעותית היקף היתרי היציאה של עובדים לישראל. בנוסף, תורחב תכולת היצוא החקלאי והתעשייתי לישראל ולחו"ל¹⁰, יחודש מיקור החוץ של תעשיות ישראליות בעזה ויורחב תחום הדיג המותר בחוף הרצועה.¹¹

5. **תשלום משכורות לפעילי חמאס**.¹² ישראל תעניק הסכמה שקטה ליוזמה בינלאומית למציאת פתרון לתשלום המשכורות, ותפעל להשגת הסכמת הרשות הפלסטינית.

10. מאז נובמבר 2014 ישראל מאפשרת יצוא מעזה לגדה המערבית. בחודש מרץ 2015 הותר לראשונה זה שמונה שנים יצוא חקלאי מעזה לישראל (במסגרת שיקולי שנת שמיטה), אך בפועל, הגבלות משרד החקלאות מעקרות חלק ניכר מן ההחלטה ופוגעות ביכולת מתאם פעולות הממשלה בשטחים לתרום משמעותית לתעסוקה ולכלכלת הרצועה. באוקטובר 2015 בוטל האיסור על יצוא תעשייתי מעזה לישראל, בדגש על מוצרי טקסטיל, נייר ופלסטיק, כמו גם רהיטים. ההחלטה אינה מיושמת בשל קשיים ביורוקרטיים מצד הרש"פ (המנצלת את סמכותה בתחום המע"מ). נדרש לחץ ישראלי ובינלאומי משולב כדי לסלק מכשול זה.

11. לנוכח שיקולי חיל הים, תחום הדייג המותר הוגבל לשלושה מייל מהחוף. תחום זה דל בדגה ולכן אושרה הרחבתו לשישה מייל. הדבר אושר במסגרת ההידברות בקהיר לאחר "צוק איתן", אך ההרחבה בוטלה. גורמי ביטחון שונים חולקים על קביעת חיל הים, ומצדדים בהרחבה אף ל-12 מייל, והנושא מצדיק בדיקה בדרגים המשקללים שיקולי בט"ש עם שיקולי יציבות רחבים יותר.

12. ערב "צוק איתן", ישראל מנעה ניסיון של שליח האו"ם להביא לפתרון חלקי. לאחר המבצע הופקו הלקחים וישראל שיתפה פעולה עם ניסיונות (נפרדים) של ממשלות שוויץ וקטאר לסייע, אך התנגדות הרש"פ הכשילה את שני המאמצים.

נמל ימי בעזה

הסכמה ישראלית לאפשר לעזה מוצא לים היא נושא נפרד, אשר משמעותו חורגת מכל מהלך ייצוב מיידי, אך עצם הטיפול בו עשוי לתרום לשינוי חיובי באווירה. לנושא גם חשיבות סמלית רבה, ותמורת הסכמה ישראלית יהיה על חמאס להיענות לדרישות הביטחון של ישראל. נכונות ישראלית לאפשר התחלת תכנון המיזם, לרבות מעורבות הרש"פ בתכנון הנמל ובהפעלתו, תקרין מיד על התייחסות המערכת הבינלאומית לישראל. סירוב חמאס להיענות לדרישות ישראל בתחום הבידוק ונושאים ביטחוניים ומדיניים נוספים, ימנע הקמת נמל בעזה וישליך על מעמדו של חמאס ברצועה ומעבר לה.

מתן אישור להתחלת תכנון נמל¹³, תוך הקפאת ההחלטה על הקמתו (לא כל שכן הפעלתו) עד שיתמלאו תנאי ישראל, ישליך על האווירה הכללית, יעניק משנה תוקף לדרישות ישראל בתחום הביטחון, יקצר את הזמן לביצוע מרגע שדרישות אלה ייענו ויפחית את הלחץ הבינלאומי על ישראל.

הצהרה מדינית של ישראל

ישראל תצהיר כי המצב ההומניטרי ברצועת עזה מוכיח את אטימות חמאס כלפי הציבור הפלסטיני, וכי היא רואה חשיבות רבה במניעת משבר הומניטרי ברצועה, משיקולים ביטחוניים ומוסריים. משום כך היא מפרידה בין מלחמתה הנחושה בטרור חמאס, לבין הסיוע ההומניטרי לתושבי הרצועה. ישראל תירתם לכל מהלך פלסטיני, אזורי או בינלאומי בהקשר זה, שיעלה בקנה אחד עם האינטרסים שלה, ואף תוביל מהלכים עצמאיים בתחומים שבאחריותה. עוד תוסיף ישראל בהצהרתה, כי למרות הנתק הנוכחי בין עזה לבין הגדה המערבית, היא רואה בשתי הקהילות הפלסטיניות האלה ישות אחת בהקשר של הסכסוך הישראלי פלסטיני ובפתרון הקבע העתידי שלו.

---

13. מערכת הביטחון כבר בחנה כמה חלופות בהקשר זה, בהן שימוש בנמל בקפריסין, נמל מרוחק מהחוף על אי מלאכותי או מבדוק צף.

ליכות

אזורי השליטה בגדה המערבית

מפת הגדה המערבית עוצבה בהסכמי אוסלו ב' (הסכם הביניים) אשר נחתם ב-28 בספטמבר 1995 בווינגטון. הסכם זה, לרבות ההיערכויות הנוספות שביצעה ישראל בשנים 1997-1998 (D.R.F), העניק לפלסטינים שלטון עצמי בערים הפלסטיניות בגדה המערבית וברצועת עזה, וכן ב-450 כפרים פלסטינים הפזורים בשטחי הגדמ"ע.

במסגרת הסכם אוסלו חולקו שטחי הגדה המערבית לשלוש קטגוריות:

שטחי A: שטחים בשליטה אזרחית וביטחונית של הרשות הפלסטינית, הכוללים בעיקר את הערים הפלסטיניות הגדולות ושטחים ללא התיישבות יהודית משמעותית (מסומנים בצבע חום).

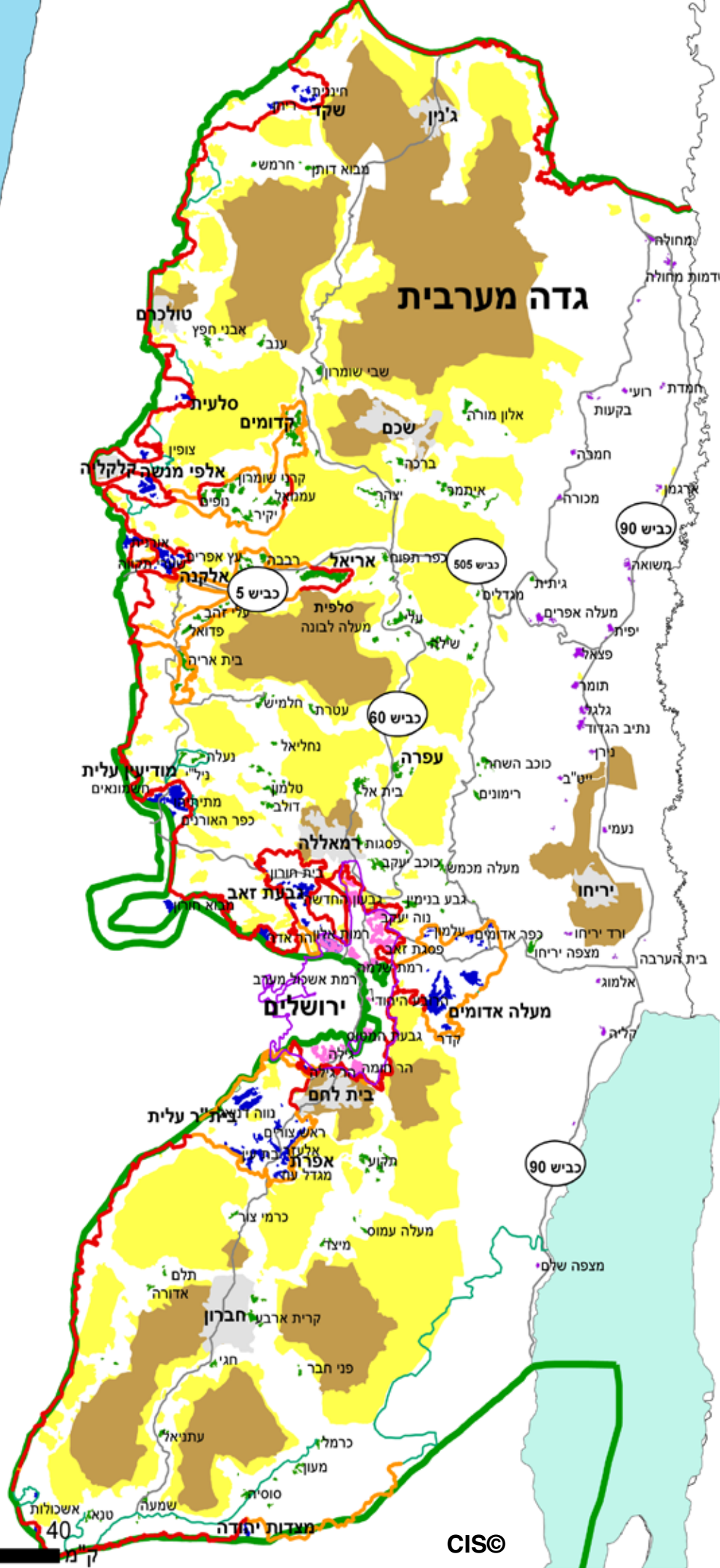
שטחי B: שטחים בשליטה אזרחית וביטחונית של הרשות הפלסטינית, הכוללים, בעיקר, כפרים פלסטינים (מסומנים בצבע צהוב בהיר). בשטחים אלה יש לישראל סמכות גוברת בכל הקשור לביטחונם של הישראלים וללחימה בטרור.

שטחי A ו-B כוללים 40% משטח הגדמ"ע ובהם 95% מקרב 2.3 מיליון התושבים הפלסטינים.

שטחי C: שטחים בשליטה ביטחונית ואזרחית (למעט 24 סמכויות שהועברו לרשות הפלסטינית) של מדינת ישראל הכוללים את כל היישובים היהודיים, כולל היישוב היהודי בחברון, הכבישים המובילים אליהם, אזורים בלתי מיושבים, שטחי אש, בקעת הירדן ומדבר יהודה (השטח בצבע לבן במפה). שטח C כולל 60% משטח הגדמ"ע ובו כ-100 אלף פלסטינים.

גדה מערבית

מקרא

- גדר ביטחון קיימת
- גדר ביטחון מתוכננת
- הקו הירוק
- גבול מוניציפאלי ירושלים
- כביש ראשי
- גושי התיישבות וישובים צמודי קו ירוק
- שכונות יהודיות במזרח ירושלים
- ישובי בקעת הירדן ומגילות
- ישובים מבודדים
- ערים פלסטיניות מרכזיות
- חלוקת השליטה בגדה המערבית**
- שטח A
- שטח B
- שטח C

היעדר רציפות טריטוריאלית בין היישובים הפלסטינים

מפת 'הכתמים' הירוקים, מציגה באופן מוחשי את מאפייני פריסת ההתיישבות הפלסטינית בגדה המערבית, הבעייתיות הנובעת ממנה, והמחלוקת בסוגיית האחריות הביטחונית והאזרחית בין ישראל לרשות הפלסטינית.

מציאות זו, של 167 תאי שטח הפזורים במרחב ללא קשר טריטוריאלי רציף ביניהם היא תולדה של הסכמי 'אוסלו' ששיקפו את הרצון הישראלי להבטיח את האינטרסים הישראליים בשטח ובכללם: היישובים היהודיים, בסיסי הצבא ושטחי האש, תשתיות וצירי תנועה, עד הסכם הקבע.

כך נוצר 'ארכיפלג' של 167 'איים', שבהם ריכוזי האוכלוסייה הפלסטינית בגדה, בעוד שהשטחים הפתוחים המקיפים אותם, לרבות שטחי החקלאות שבבעלותם, הוגדרו במקרים רבים כשטחי C שבאחריות ישראלית ביטחונית ואזרחית. חלק מתאי השטח אינם גדולים מ-2 קמ"ר. 'איים' אילו כוללים 40% משטחי הגדמ"ע ובהם חיים כ-2.3 מיליון פלסטינים (95% מאוכלוסיית הפלסטינים בגדמ"ע).

חלוקה זו יוצרת קשיים בחיי היומיום של התושבים במספר מישורים. הסמכות לתכנון ובנייה נתונה בידי ישראל בשטחי C וזו אינה מאפשרת בנייה פלסטינית בם, דבר היוצר מחסור בקרקעות לאזורי תעשייה ולבנייה למגורים כמענה לצרכי הגידול הטבעי של האוכלוסייה. במקרים רבים ובלחץ הצרכים, התושבים בנו בתים בשטחים שבבעלותם בשטחי C ובתיהם עומדים בסכנת הריסה. הימצאותם של שטחי החקלאות מחוץ לאזורי שליטה פלסטינים מגבילה את הפיתוח של החקלאות ומקשה על עיבוד השדות. בנוסף, שליטה והגבלה ישראלית על מכסות המים גורמים לירידה בשטחים המעובדים ובחלקה של החקלאות בתוצר המקומי.

הצורך במעבר בין היישובים הפלסטינים, דרך שטחים שבשליטה ישראלית יוצר חיכוך עם צה"ל, במחסומים ונקודות ביקורת ועם האוכלוסייה היהודית ואיתם גוברים התסכול ותחושות העלבון.

בכל הסדר עתידי וגם במציאות של המשך שליטה ישראלית בשטח, במטרה להרגיע את השטח, מתבקש איחוד בין עשרות תאי השטח לכדי רצף טריטוריאלי אחד, שיאפשר לפלסטינים מרקם חיים כיחידה מנהלית אחת.

מקרא

הקו הירוק

שטחי C בשליטה ישראלית

שטחי A ו-B בשליטה פלסטינית

גדר הביטחון

'גדר הביטחון' בגדה המערבית תוכננה לאורך תוואי בן 766 ק"מ. בפועל הושלמה בניית 'הגדר' לאורך 465 ק"מ בלבד (כ-60% מהתוכנית המקורית שאושרה). 'הגדר' הוקמה כחלק מהמלחמה בטרור הפלסטיני בתקופת האינתיפאדה השנייה. היא נועדה למנוע מעבר של פלסטינים מהגדה המערבית למרכזי אוכלוסייה ישראליים, למטרת ביצוע פיגועים, הברחת אמל"ח, פעילות פלילית ושהייה בלתי חוקית. (הגדר הבנויה מסומנת במפה בקו אדום רציף).

המכשול הפיזי, כאמצעי יעיל להגנה על גבולותיה של ישראל, קיבל חיזוק בשנים האחרונות וממשלת ישראל הקימה, בנוסף לגבול עם עזה, גם גדר ביטחון בגבולה עם מצרים ובגבולה עם ירדן, באזור הערבה. המכשול משמש נדבך חשוב בגבול לבנון וברמת הגולן. למרות ש'גדר הביטחון' מצמצמת את אפשרויות המעבר הבלתי חוקי של פלסטינים לשטחי ישראל, היא אינה מונעת אותו לגמרי. זאת, כתוצאה מהעובדה שנותרו פרצות בגדר ומימוש לקוי של התפיסה המבצעית של מערך האבטחה והפיקוח הנלווה לגדר (הקטעים שלא ניבנו מסומנים במפה בקו כתום).

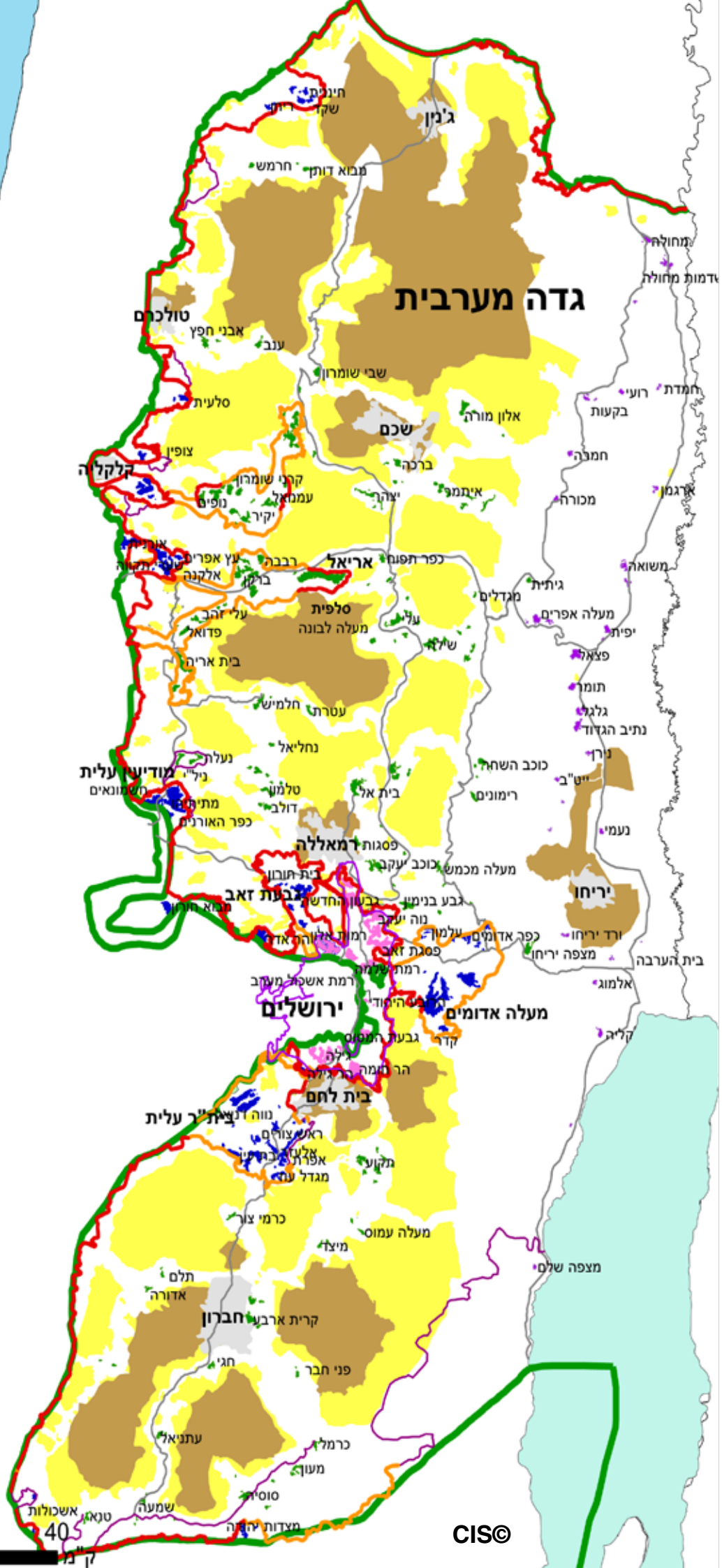
ב'גדר' נותרו ארבע פרצות גדולות: גוש עציון, דרום-מערב הר חברון (כתוצאה מחבלה ואי-אחזקה), דרום-מזרח הר חברון ומעלה אדומים (הרחבה ופירוט - ראה במפות הבאות).

בהיעדר הסדרה מדינית עם הפלסטינים או החלטה על קו הגבול העתידי בין הצדדים, 'גדר הביטחון' הוקמה בתוואי שעליו החליטה הממשלה. במהלך הבנייה, התוואי הוסט בחלקו בהתאם לפסיקות בג"ץ, על מנת לנקותו משיקולים זרים לביטחון ולהפחית את הפגיעה במרקם החיים הפלסטיני. בחלק מן האזורים, התוואי שנבנה כמעט חופף ל'קו הירוק' (קו 1967) ובחלקים אחרים הוא ממוקם ממזרח לו, בשטח הגדה המערבית.

התפיסה הביטחונית של 'מרחב התפר' מבוססת על הרתעה (נראות 'המכשול'), הגנה סבילה (מרכיבי 'המכשול' וכוחות האבטחה) והגנה פעילה (אמצעים לאיתור החודרים ומרדף אחריהם). תפיסה זו משלימה ומסייעת לתפיסה התפעולית של סיכול טרור באמצעות איסוף מודיעין, ביצוע מעצרים וסבבי לחימה (כגון "חומת מגן"). בהיעדר 'גדר ביטחון', נאלץ צה"ל להגדיל את הנדבך ההתקפי על מנת לפעול לסיכול הטרור בתוך ריכוזי האוכלוסייה הפלסטינית. הדבר מביא לחיכוך מתמשך עם הפלסטינים (נפגעים בשני הצדדים, הגבלות תנועה, שהייה בריכוזי אוכלוסייה פלסטינים וכו'), ולכן מצריך הפעלת כוחות בהיקפים גדולים יותר.

גדה מערבית

מקרא

- גדר ביטחון קיימת
  - גדר ביטחון מתוכננת
  - הקו הירוק
  - גבול מוניציפאלי ירושלים
  - כביש ראשי
  - גושי התיישבות וישובים צמודי קו ירוק
  - שכונות יהודיות במזרח ירושלים
  - ישובי בקעת הירדן ומגילות
  - ישובים מבודדים
  - ערים פלסטיניות מרכזיות
- חלוקת השליטה בגדה המערבית**
- שטח A
  - שטח B
  - שטח C

ההתיישבות בגדה המערבית

מנקודת מבט ביטחונית, ניתן לחלק את היישובים הישראליים בגדה המערבית לשתי קטגוריות:

1. **גושי ההתיישבות ויישובים הצמודים ל'קו הירוק'** (מסומנים במפה בצבע כחול), המרוכזים ב'מרחב התפר' שבין התוואי הבנוי של 'גדר הביטחון' (הקו האדום במפה) לבין ה'קו הירוק'. לכל היישובים האלה יש חיבור טריטוריאלי רציף וטבעי למדינת ישראל. בגושים אלה, המהווים כ-4.6% בלבד משטחי הגדה המערבית, מתגוררים כ-460 אלף מתיישבים, שהם כ-80% מהישראלים החיים מעבר ל'קו הירוק':

- כ-260 אלף מתוכם מתגוררים ביישובי גוש עציון, בית"ר עלית, אפרת, מודיעין עלית, מעלה אדומים, גבעת זאב, אלקנה, אורנית, שערי תקווה, עץ אפרים, אלפי מנשה, צופין, סלעית, מצדות יהודה, אשכולות, שני, שקד ועוד (מסומנים במפה בצבע כחול).
- כ-200 אלף נוספים מתגוררים בשכונות היהודיות ב'מזרח ירושלים' (מסומנות במפה בצבע ורוד בהיר מסביב לירושלים).

2. **ההתיישבות ביהודה, שומרון ובקעת הירדן**, המפוזרת ב-108 יישובים מבודדים (מסומנים במפה בצבע ירוק), בתוך סביבה פלסטינית מובהקת, מרביתם על 'גב ההר', בין חברון לשכם. ביישובים קטנים אלה, המהווים כ-80% מכלל היישובים הישראליים בגדה המערבית, מתגוררים כ-110 אלף ישראלים, שהם רק 20% אחוזים מהאוכלוסייה הישראלית בגדה המערבית. יישובים אלה מאופיינים כ'יישובי לינה' קטנים, בפיזור רחב, כשבחלקם מתגוררות משפחות בודדות.

נוכחות ישראלית מפוזרת זו, של כ-110 אלף מתיישבים, בתוך מרחב עם רוב פלסטיני מובהק של למעלה משני מיליון פלסטינים – יוצרת רמת חיכון גבוהה בין האוכלוסיות, וקושי בשליטה ובמתן מענה הולם לאבטחת שלומם של המתיישבים הישראליים.

גדה מערבית

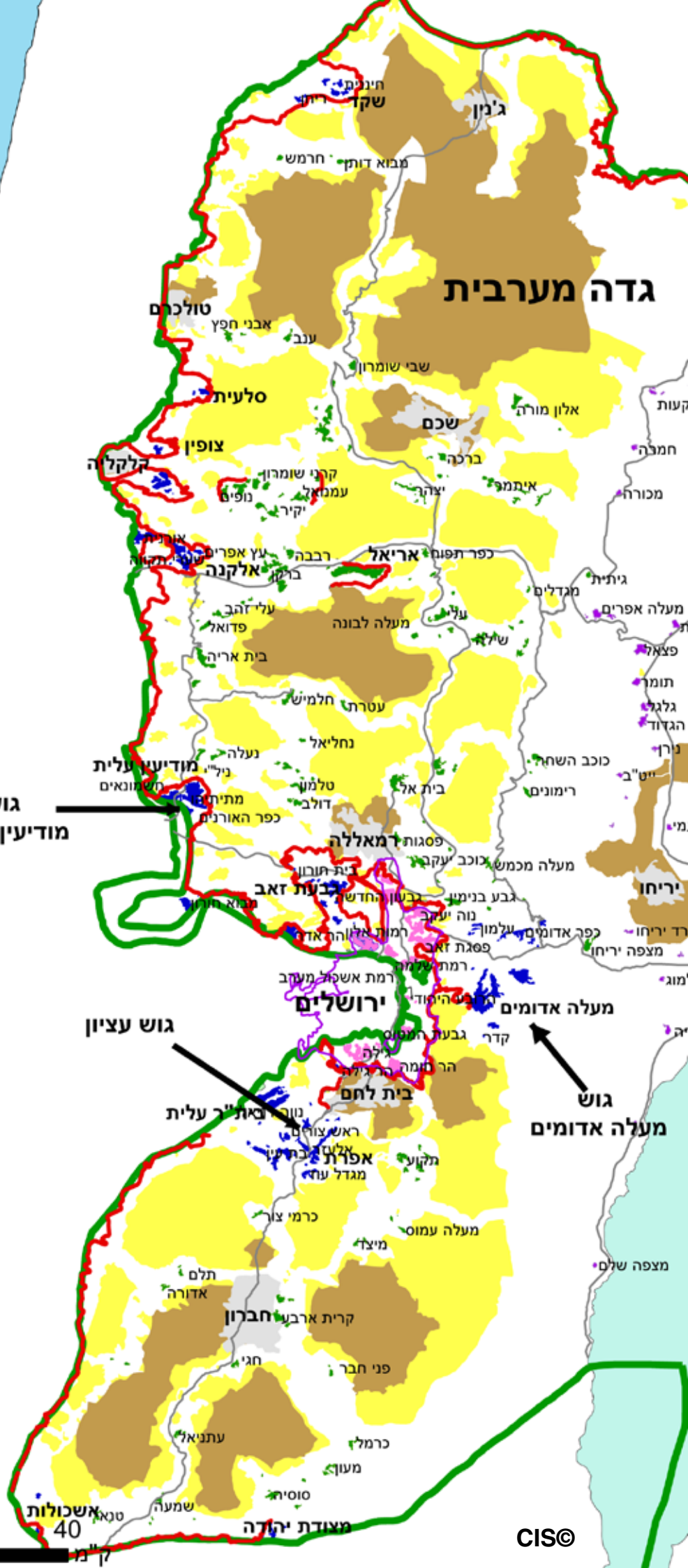
גוש
מודיעין עלית

גוש עציון

גוש
מעלה אדומים

מקרא

- גדר ביטחון קיימת
- הקו הירוק
- גבול מוניציפאלי ירושלים
- כביש ראשי
- גושי התיישבות וישובים צמודי קו ירוק
- שכונות יהודיות במזרח ירושלים
- ישובי בקעת הירדן ומגילות
- ישובים מבודדים
- ערים פלסטיניות מרכזיות
- חלוקת השליטה בגדה המערבית**
- שטח A
- שטח B
- שטח C

פרצת גוש עציון

ריבוי הפיגועים בצומת גוש עציון ובסביבתה, והחדירות לתחומי ישראל מאזור זה, ממחישים את החשיבות והעדיפות העליונה בהשלמת 'גדר הביטחון' באזור. זאת, הן לטובת אבטחת הגוש מהאיומים הפוטנציאליים שבמרחב הפלסטיני שסביבו והן למניעת מעבר של מחבלים ושב"חים דרך הפרצה לתחומי ה'קו הירוק'.

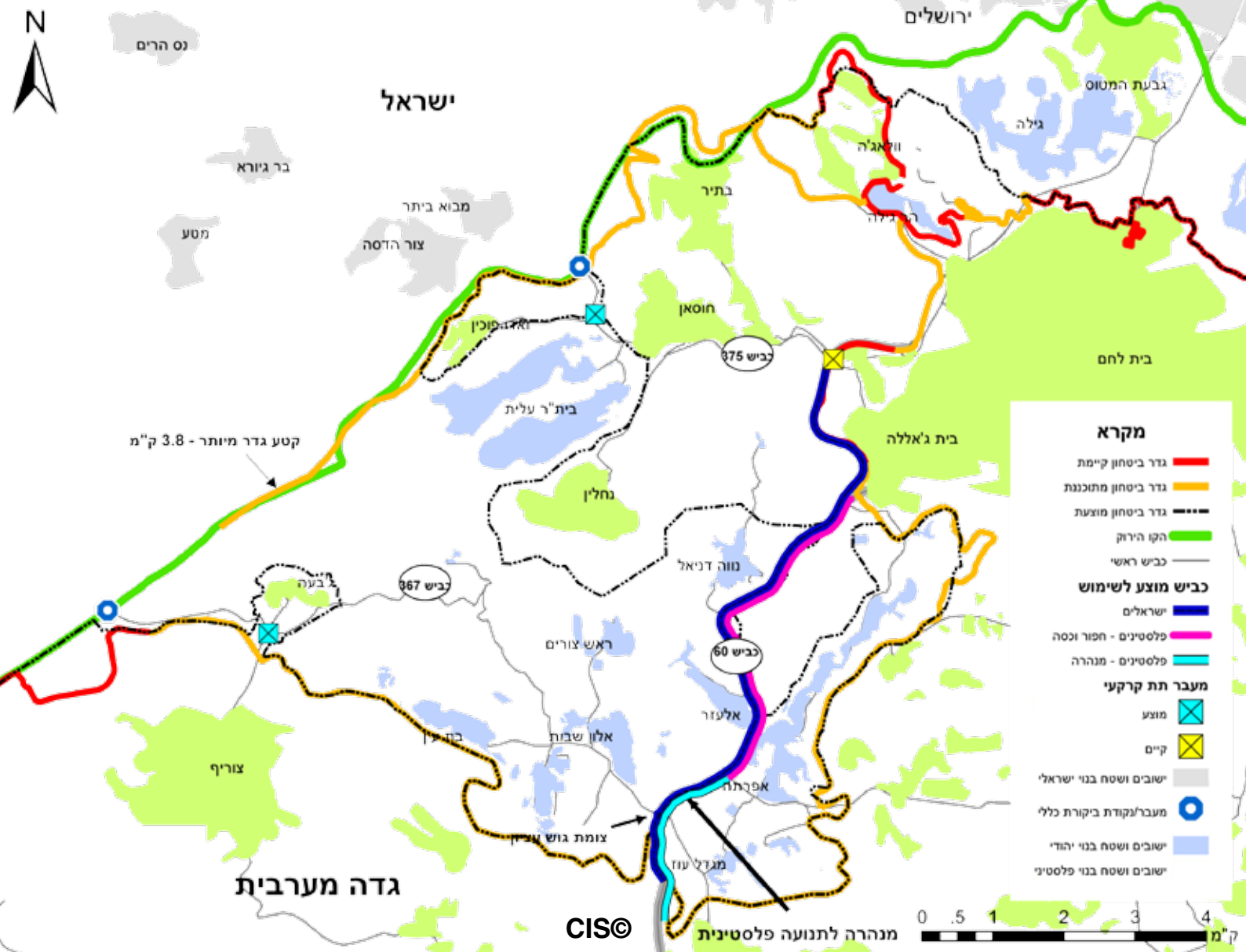
במקור, ממשלת ישראל תכננה להקיף כמעט את כל גוש עציון בגדר, מצפון, מדרום, ממזרח וממערב (במפה: הקו הרציף הכתום). **בפועל**: תוואי הגדר שאישרה הממשלה לא נבנה כלל, משיקולים פוליטיים ולא ביטחוניים, פרט למספר קטעים קצרים (במפה: הקו הרציף האדום) באזור בית לחם-בית ג'אללה, כן מערבית לכפר הפלסטיני צוריף.

על פי תוכנית 'ביטחון תחילה' (הקו המקווקו השחור במפה): תוואי הגדר צריך להתבסס בחלקו על התוואי הקיים עליו החליטה ממשלת ישראל, בתיקונים מסוימים, המיועדים להוציא את ששת הכפרים הפלסטינים: וולאג'ה, בתיר, חוסאן ואדי פוכין, נחלין וג'בעה, על אדמותיהם, אל מחוץ לגוש עציון. תוואי זה (62 ק"מ) יגביר את הביטחון של תושבי הגוש. **התוואי המוצע** (הקו המקווקו השחור) **בהשוואה לתוואי המתוכנן** (הקו הרציף הכתום):

■ **בחלקו הצפוני של הגוש** - הגדר הקיימת עוברת מדרום לנחל גילה ועד לכפר וולאג'ה. קטע נוסף שלא נבנה תוכנן לעבור מוולאג'ה עד לכפר בתיר. מדובר בתוואי בעייתי שמשאיר בתחומי גוש עציון את הכפרים הפלסטינים: בתיר, חוסאן, נחלין ו-ואדי פוכין על אדמותיהם. **על פי תוכנית 'ביטחון תחילה'** - יש לבנות את הגדר בתוואי אחר: מנווה דניאל, עבור בין ראש צורים והכפר נחלין, דרך בית"ר עלית, ועד לכפר ואדי פוכין שבסמוך ל'קו הירוק'. בנקודה זו תתחבר הגדר לקטע גדר קצר על תוואי ה'קו הירוק' שיעלה צפונה עד לכפרים בתיר ו-וולאג'ה ומשם לגדר המקיפה את ירושלים.

■ **בחלקו המערבי של הגוש** - הגדר תוכננה לעבור בתוואי ה'קו הירוק', מהכפר הפלסטיני וואדי פוכין ועד לכפר הפלסטיני ג'בעה. **על פי תוכנית 'ביטחון תחילה'** הבנייה של קטע זה (3.8 ק"מ) מיותרת ויש להימנע מבנייתה, שכן תיבנה גדר בצדו המזרחי של הגוש ולכן אין צורך בגדר נוספת על ה'קו הירוק', שמפרידה בין יישובי הגוש לבין מרכז הארץ.

■ **בחלקו המזרחי של הגוש** - הגדר מתוכננת לעבור (מכיוון דרום לצפון) **ממזרח למגדל עוז ולאפרת**. **על פי תוכנית 'ביטחון תחילה'** יש להשלים את הבנייה בתוואי המאושר.

תחבורה:

יש להפריד את נתיבי התחבורה בין ישראלים לפלסטינים בכביש 60 (קוים רציפים כחול וסגול במפה) בקטע החוצה את גוש עציון, מצפון לדרום. בצמוד לכביש המיועד לישראלים (בצבע כחול) יש לסלול כביש מקביל לתנועה פלסטינית, בשיטת 'חפור וכסה' (כביש הנסלל במפלס נמוך מפני הקרקע המקורה בגג בטון וחול – צבע סגול במפה), שבהמשכו תכרה מנהרה (בצבע כחול בהיר) מתחת לצומת גוש עציון. הפרדה זו, בין צירי תנועה ישראלית ופלסטינית, תאפשר תנועה ישראלית רציפה, חופשית ובטוחה, בין ירושלים לבין יישובי גוש עציון, ללא כל חיכוך עם הפלסטינים, שינועו בחופשיות וברצף על ציר נפרד בית לחם – חברון. מהלך זה יגביר את ביטחונם של תושבי גוש עציון. בנוסף, יש לשמר את המנהרה על כביש 375, מתחת לכביש 60, בין חוסאן לבית לחם, כדי לאפשר לפלסטינים תנועה נפרדת וחופשית בין היישובים שמצפון לגוש עציון. כדי להשלים את הפרדה, יש להקים מנהרות לתנועה ומעבר נפרד של פלסטינים מתחת לכביש 367, באזור ג'בעה ומתחת לכביש 375, באזור וואדי פוכין.

פרצות דרום הר חברון

פרצות נוספות ב'גדר הביטחון', שסגירתן נמצאת בעדיפות גבוהה, הן שתי הפרצות בדרום הר חברון. השלמת הגדר בפרצות אלה תחסום את הנתיבים המשמשים מעבר מפגעים, שב"חים ומבריחים של אמצעי לחימה, סמים וסחורות אסורות, דרך דרום הארץ.

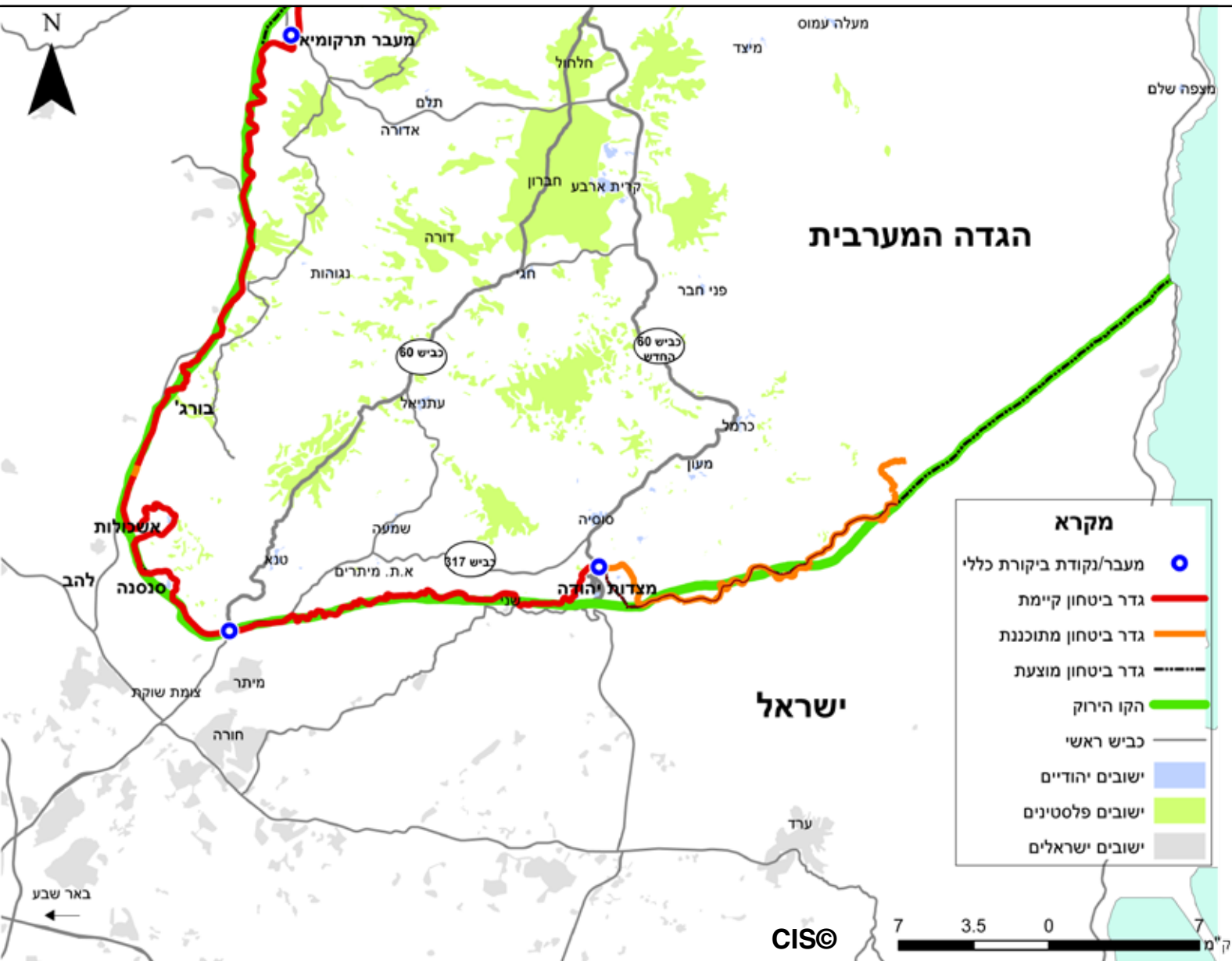
■ **דרום-מזרח הר חברון.** במקור, תוכננה הגדר באזור זה להיבנות מן היישוב הישראלי מצדות יהודה (ממערב, מצפון וממזרח לו) לכיוון צפון מזרח, בתוואי סמוך לזה של ה'קו הירוק' (הקו הכתום במפה). בפועל, נבנתה הגדר אך ורק בקטע קצר ממערב ליישוב מצדות יהודה (הקו האדום הרציף).

על פי תוכנית 'ביטחון תחילה' (הקו השחור המקווקו): **יש לבנות את הגדר בתוואי דומה לתוואי שתוכנן, בשתי התאמות:** ראשית, באזור מצדות יהודה, יש לבנות את הגדר מערבית לתוואי שתוכנן (כלומר בסמוך יותר ליישוב). שנית יש להמשיך את בניית הגדר מעבר למה שתוכנן, לאורך ה'קו הירוק' בכיוון צפון-מזרח, בואכה ים המלח. אורך הגדר הכולל על-פי תוואי זה הינו כ-40 ק"מ.

■ **דרום-מערב הר חברון (פרצת אשכולות).** הגדר נבנתה בתוואי המסומן (הקו האדום הרציף במפה) ממצדות יהודה מערבה לכיוון אשכולות וצפונה עד מעבר תרקומיא.

בפועל, הגדר ומשטר האבטחה סביבה אינם יעילים והיא נפרצת על ידי חודרים בלתי מורשים למטרות עבודה ופעילות עבריינית (במקטעים מסויימים מדובר בציר חופשי לתנועה). בקטע שבין בורג' שמצפון לאשכולות לבין סנסנה מדרום קיימות מספר פרצות בגדר. מסנסנה מזרחה עד למעבר מיתר - הגדר הרוסה לחלוטין. **יש לשקם את הגדר, את הליקויים הפיזיים ואת ליקויי האבטחה אשר הפכו אותה לקלה לחצייה.**

פרצות מעלה אדומים

במקור, תכננה ממשלת ישראל להקיף את כל גוש מעלה אדומים בגדר, כולל העיר מעלה אדומים, אזור התעשייה מישור אדומים, והיישובים קדר, כפר אדומים, ועלמון (הקו הרציף הכתום במפה).

בפועל, לא נבנה כלל תוואי הגדר שאישרה הממשלה, פרט לקטע קצר ממערב לעיר מעלה אדומים שלא נמצא בשימוש (הקו הרציף האדום).

על פי תוכנית 'ביטחון תחילה', יש להקים את הגדר בתוואי קצר יותר, הנשען אך ורק על שיקולי ביטחון, שיאפשר הגנה יעילה יותר על העיר מעלה אדומים ועל אזור התעשייה מישור אדומים (הקו המקווקו השחור), ותשמור על רצף טריטוריאלי מאובטח בין מעלה אדומים לירושלים. עלותו של תוואי זה פחותה יותר (בניית 24 ק"מ במקום 41 ק"מ) ואיננו נקלע למחלוקות מדיניות הנוגעות לשטח E1. כמו כן הוא מאפשר לשמור על רציפות התנועה הפלסטינית מרמאללה-חיזמה ליריחו דרך צומת מישור אדומים, ומייתר את תוכנית משרד הביטחון לבנות כביש עוקף מדרום למעלה אדומים.

על פי תוכנית 'ביטחון תחילה', יש לבנות את הגדר בתוואי הבא:

■ **בחלקה הדרומי:** מדרום לעיר מעלה אדומים (מזרחית לכפר הפלסטיני ערב אל ג'הלין ומצפון ליישוב קדר). **הקמת הגדר בתוואי זה יעילה יותר מבחינה ביטחונית וטופוגרפית וצפויה לצמצם את החיכוך עם האוכלוסיה הפלסטינית והבדווית באזור.**

■ **בחלקה המזרחי:** על פי התוואי שאושר על ידי הממשלה, בין העיר מעלה אדומים (ממזרח לה) לאזור התעשייה מישור אדומים (ממזרח לו).

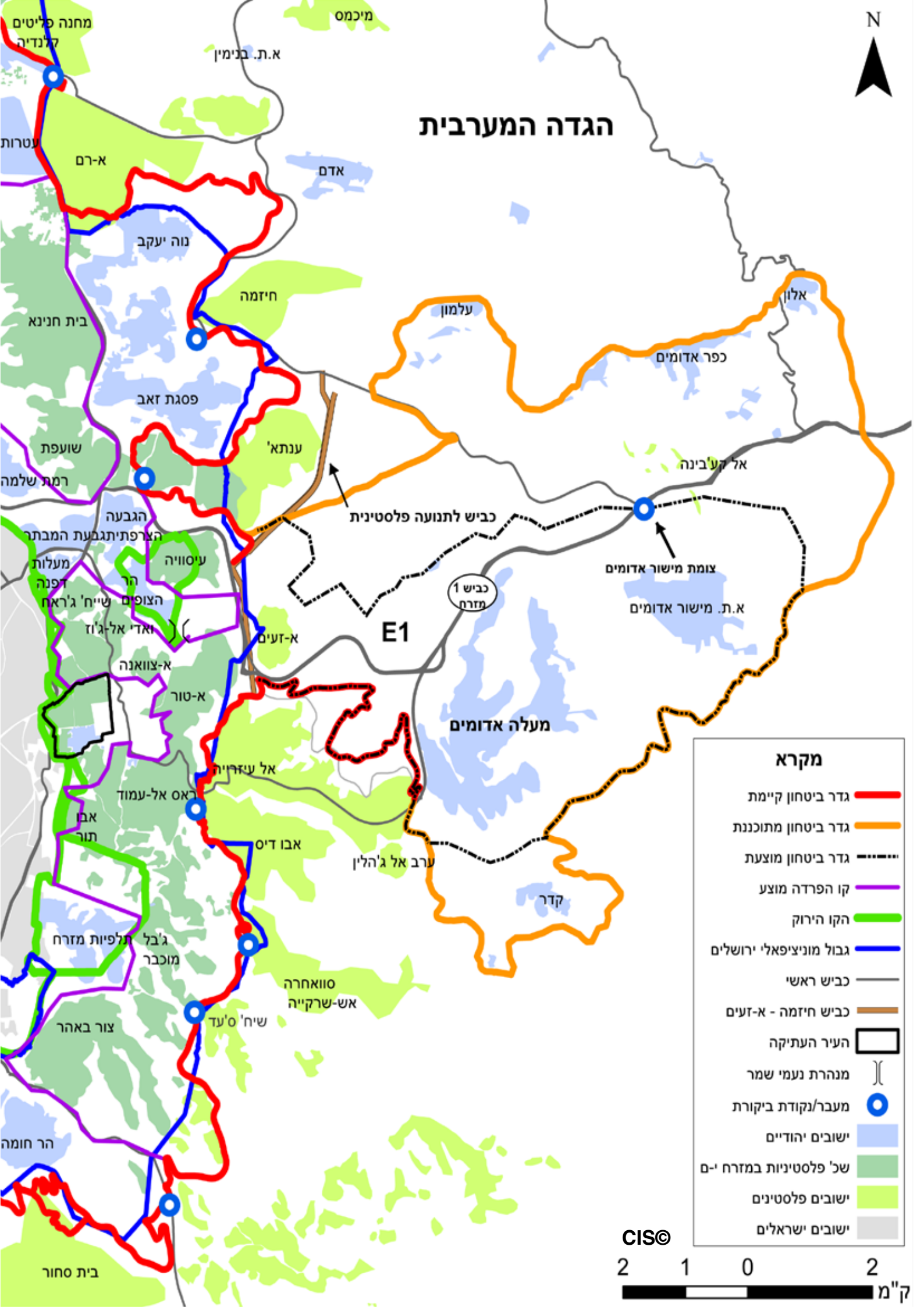
■ **בחלקה הצפוני:** מצפון לאזור התעשייה מישור אדומים, דרך העיר מעלה אדומים (מצפון לה), ולכיוון מערב עד לחיבור עם הגדר הקיימת המקיפה את ירושלים באזור עיסאווייה.

רצף תחבורתי

על מנת לקיים את הרציפות התחבורתית הפלסטינית בין צפון הגדה המערבית לדרומה, יש להשמיש את הכביש והמנהרה שנבנו בין חיזמה לא-זעים (הקו החום במפה).

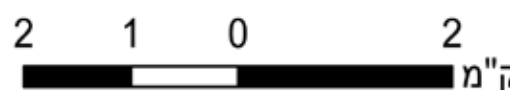

הגדה המערבית

מקרא	
	גדר ביטחון קיימת
	גדר ביטחון מתוכננת
	גדר ביטחון מוצעת
	קו הפרדה מוצע
	הקו הירוק
	גבול מוניציפאלי ירושלים
	כביש ראשי
	כביש חיזמה - א-זעים
	העיר העתיקה
	מנהרת נעמי שמר
	מעבר/נקודת ביקורת
	ישובים יהודיים
	שכ' פלסטיניות במזרח י-ם
	ישובים פלסטינים
	ישובים ישראלים

CIS©

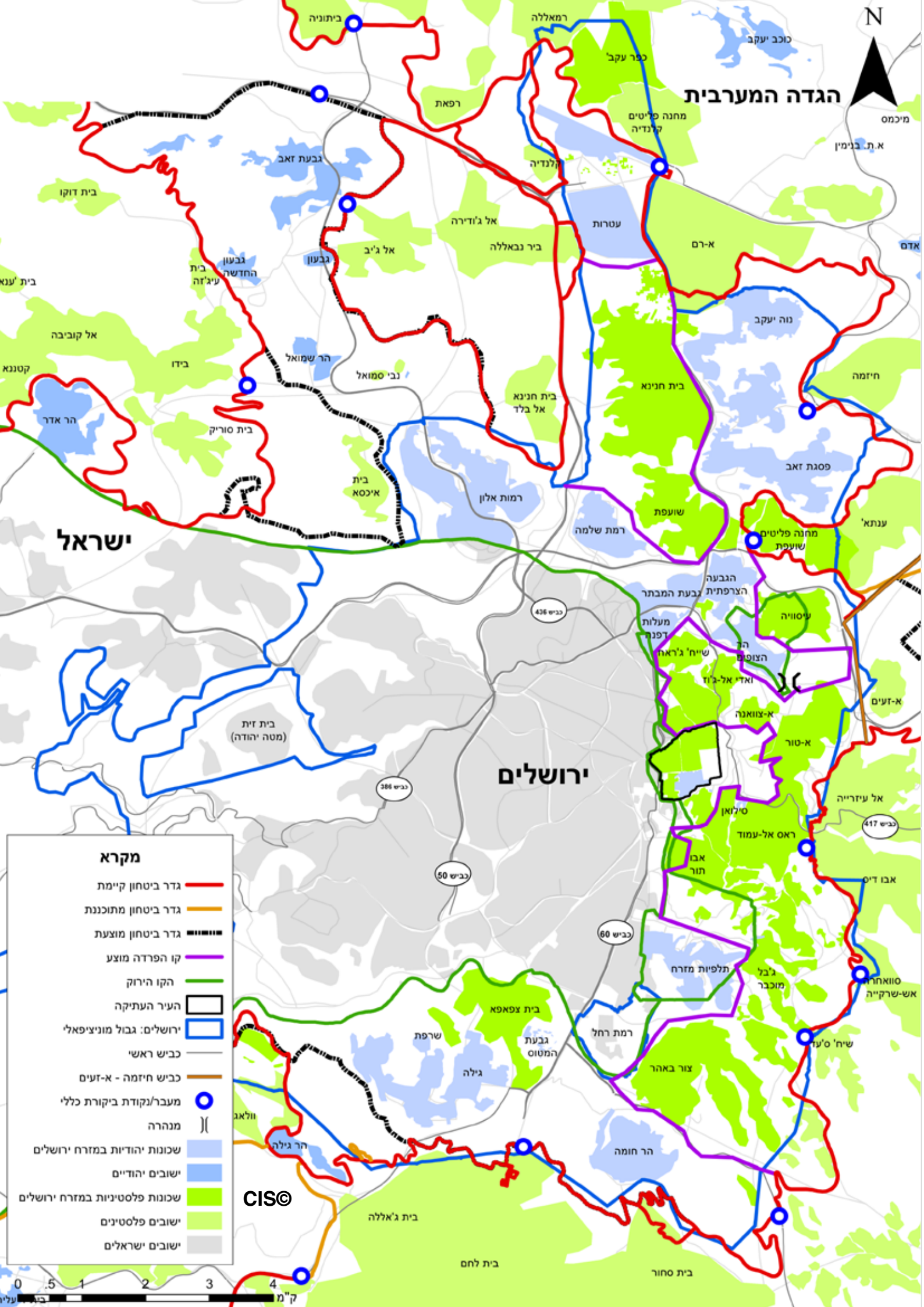

תחום השיפוט של 'מנהלת הגג' העירונית לשכונות הפלסטיניות ב'מזרח ירושלים'

ב'מזרח ירושלים' תיושם הפרדה מנהלית, בין השכונות והכפרים הפלסטינים ('ירושלים הפלסטינית') לבין השכונות היהודיות של העיר. זאת על ידי הקמת 'מנהלת גג' לשכונות הפלסטיניות, שתנוהל כמסגרת מוניציפאלית נפרדת בעיריית ירושלים.

המהלכים המעשיים ב'מזרח ירושלים' אינם כרוכים בשינוי הריבונות הישראלית, בשינוי חוק ירושלים, וגם לא בשינוי במעמד תושבי העיר הפלסטינים. הם גם אינם תלויים בשאלת קיומו או היעדרו של 'פרטנר' פלסטיני בעת הזאת. תחום השיפוט של 'מנהלת הגג' העירונית יכלול את השכונות והכפרים הפלסטיניים שבמזרח העיר, מכפר עקב בצפון, ועד צור באהר בדרום. בגבול תחום השיפוט המוצע של 'מנהלת הגג' (הקו הסגול במפה, המכונה כאן 'קו הפרדה מוצע'), לא יהיו גדר הפרדה פיסית או כל מחסום מסוג אחר. פירוט ההצעה למהלכים הביטחוניים, האזרחיים-כלכליים והמדיניים ב'מזרח ירושלים', בעמודים 24-30.

הגדה המערבית

- מקרא**
- גדר ביטחון קיימת (Red line)
  - גדר ביטחון מתוכננת (Orange line)
  - גדר ביטחון מוצעת (Dashed line)
  - קו הפרדה מוצע (Purple line)
  - הקו הירוק (Green line)
  - העיר העתיקה (Black outline)
  - ירושלים: גבול מוניציפאלי (Blue outline)
  - כביש ראשי (Grey line)
  - כביש חיזמה - א-זעים (Brown line)
  - מעבר/נקודת ביקורת כללי (Blue circle)
  - מנהרה (Black line with dashes)
  - שכונות יהודיות במזרח ירושלים (Light blue area)
  - ישובים יהודיים (Light blue area)
  - שכונות פלסטיניות במזרח ירושלים (Light green area)
  - ישובים פלסטינים (Light green area)
  - ישובים ישראלים (Grey area)

CIS©

ישראל

ירושלים

בית לחם

בית סחור

בית ג'אללה

הר גילה

הר גילה

הר גילה

הר גילה

הר גילה

הר גילה

הר גילה

הר גילה

הר גילה

הר גילה

הר גילה

הר גילה

הר גילה

הר גילה

הר גילה

הר גילה

הר גילה

הר גילה

הר גילה

הר גילה

הר גילה

הר גילה

הר גילה

הר גילה

הר גילה

הר גילה

הר גילה

הר גילה

הר גילה

הר גילה

”מפקדים למען ביטחון ישראל” היא תנועה לא מפלגתית של בכירי מערכת הביטחון בדימוס (צה”ל, שב”כ, המוסד ומשטרת ישראל) המבקשת לקדם יוזמה ביטחונית-מדינית שתוציא את ישראל מן המבוי הסתום בו היא נמצאת. התנועה חפה מכל אינטרס אישי או זיקה מפלגתית ופעילות חבריה נובעת מתוך דאגה עמוקה לגורל המדינה ולעתיד ילדינו ונכדינו.

בחזון התנועה שזורים יסודות ערכיים ואופרטיביים חשובים, ובהם השאיפה להסדרים ביטחוניים-מדיניים עם הפלסטינים ומדינות ערב הפרגמטיות, שיעניקו לישראל גבולות מוכרים וסופיים, ויבטיחו את ביטחונה ואת צביונה כמדינתו הדמוקרטית של העם היהודי.

cis.org.il

securityfirst.co.il